

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103. TELEPHONE: 431-6344
LIV. Rugpiūtis — August 1, 1969 Nr. 61

ILIUSTRUOTAS TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

NIXONAS AZIJOJE

AZIATAI TURĖTŲ DAUGIAU RŪPINTIS SAVO SAUGUMU

Prezidentas Nixonas, vaizdžiai tariant, su amerikiečių techninio pranašumo įrodymu -- sekmingu žygiu į mėnulį -- kišenėje jau apklė kai kuriuos pietryčių Azijos kraštus: Filipinus, Indoneziją ir Thailandą. Jo kelionės tikslas bu-

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

vo sustiprinti tų kraštų norą ir pasiryžimą patiemis pasipriešinti galimai agresijai iš užsienio, kas patiktų Amerikos viešajai opinijai. Iš kitos pusės jis kartu turėjo pažadėti tam atvejui ir JAV pagalbą. Tokiu būdu susiduriame su prieštaravimu. Prezidentas aiškina, kad JAV neišleisiančios į naują Vietnamo pobūdžio avantiūrą, bet kartu pakartoja JAV pažadą Thailandui padėti jam atsikinti, o kaip tik čia, bent teoriškai, lengvai galėtų pasikartoti Vietnamo situacija.

Prieštaravimą JAV politikos principams galima išvystyti ir prezidento vizite Indonezijoje. Mat, tas kraštas yra pavergęs buvusią Olandijos Rytų Indijos kolonijinės imperijos dalį -- Naujosios Gvinėjos vakarinę pusę. Jos gyventojai papuasai neturi nieko bendro su Indonezijos gyventojais ir už tat Olandiją norėjo jiems duoti nepriklausomybę, tačiau JAV užkirtu kelią olandams ginklu apginti papuasus nuo Indonezijos apetito. Robertui Kennedui, tada teisingumo ministeriui jo brolio prezidento John F. Kennedy administracijoje, "tarpininkaujant" vakarinė Naujosios Gvinėjos dalis buvo atiduota Indonezijai, kuri iki 1969 m. pabaigos turėjo praversti "atsiklausimą" apie tolimesnius jos gyventojų norus. Tas niekieno nekontroliuojamas atsiklausimas dabar jau praverstas ir papuasai "panoro" likti Indonezijoje. Kennedy tada norėjo atiduoti papuasus Indonezijai, kad tą kraštą išsaugojus nuo komunizmo. Iš tikro Indoneziją nuo komunizmo apsaugojo ne tas atidavimas, bet kariuomenės sukilimas, kurio metu buvo išžudyta

šimtai tūkstančių komunistų ar jiems simpatizuojančių daugiausiai kiniečių. Tą sukilimą paskatino JAV karinis išsikšimas Vietname. Tačiau čia, Vietname, amerikiečiai neleidžia tokio komunistinio pavojaus atsikratymo būdo, kuris buvo pavartotas Indonezijoje -- Vietname teroras yra tik komunistų privilegija ir kartu verkiama dėl Pietų Vietnamo vyriausybės nesugebėjimo pasipriešinti komunistiniam pavojui.

Vienu žodžiu kas leidžiama neutraliai Indonezijai, neleidžiama sąjungininkui Pietų Vietnamui, kuris viduje turėtų tvarkytis kaip kokia JAV dalis!

Nixono vizitas Pietryčių Azijoje sutapo su kautynių sumažėjimu Vietname, kuris sukėlė nemažą galvosūkio. Atrodo, kad turint galvoje nuotakas Amerikoje, šiaurės Vietnamas derybomis su JAV galėtų daugiau pasiekti negu be jų. Dabar gauni išpuolį, kad karas Vietname gali pasibaigti visai be jokio susitarimo, komunistam nutraukus didesnio masto puolimus. Tai būtų šiaurinio Vietnamo pralaimėjimas ar kiekvienu atveju susidariusios padėties neišnaudojimas didesnei savo naudai.

Atrodo, kad tam Hanojaus mislės sprendimui galėtų padėti žvilgsnis daug toliau į Šiaurės Vakarų -- sovietų-kinų pasienius. New York Times sovietų reikalų žinovas Harrison E. Salisbury nuomone, sovietai neabejotinai ruošiasi atsiskaitymui su Kinija. Tos pačios pažūros yra ir kolumnistas Joseph Alsop. Anot jo, Kremlius valdovai yra sumskilę ir patys nežino ką daryti. Tokioje situacijoje padidėjo karių įtaka, kurie galvoja, kad

Jubiliejiniam seime išrinkta naujoji Balfo Centro Valdyba. Sėdi iš kairės: Bronė Spėdienė -- vicepirm., Dr. Domas Jasaitis -- pavaduojąs gen. sek. Albiną Dzirvoną, kun. Vaclovas Martinkus -- pirm., Dr. Elena Armanienė -- vicepirm. ir teisinė patarėja. Stovi dail. Juozas Bagdonas -- prot. sekretorius, Stasys Dzikas -- vicepirmininkas, Antanas Senikas -- išdinininkas, Dr. Antanas Škėrys vicepirmininkas, ir kun. Pranas Geiščiūnas -- reikalų vedėjas.

Balfo dovanos atnešė daug džiaugsmo ir suraminimo...

Bendrasis Amerikos Lietuvių Šalpos Fondas -- Balfas -- šiemet švenčia savo gražaus darbo sidabrinį jubiliejų. Tai pagarbos ir pasididžiavimo vertas jungtinio darbo, aukos ir nenuilstamo ryžto laikotarpis lietuvių išeivijos istorijoje.

To paminėjimui yra ruošiamas išsami studija -- knyga, kurioje plačiai atspindės nuėjo kelio ir atlikto darbo rezultatai.

Tačiau ir po 25 metų Balfo darbininkai nesiruošia poilsio ir šalpos sulėtinimui. Tai aiškiai rodo paskutinių biudžetų metų apyskaita (1968 m. liepos 1 d. -- 1969 m. birželio 30 d.). Per šį laikotarpį Balfo bendrosios pajamos ir išlaidos buvo sekančios:

Pajamos

Aukos iš skyrių ir atskirų aukotojų \$63,113; Testamentiniai (daugiausia nominuoti) palikimai \$20,387;

reikia paskubėti susitvarkyti su Kinija, kol toji dar negali padaryti daug žalos Sovietų Sąjungai. Sovietai galėtų lengvai sunaikinti visas kiniečių atominių bombų įmones ir per 10 dienų užimti Pekiną. Žinia, (Nukelta į 2 psl.)

Auklėjimo įstaigoms:

- a. Vasario 16-os gimnazijai \$14,587;
- b. Saleziečių gimnazijai \$2,893;

Išlaidos

- Salpa Lietuvoj ir Sibire:
 - a. Iš Balfo aukų \$25,352;
 - b. Iš testamentų (nominuoti) \$17,092;
- Vokietijoj \$7,146;
- Lenkijoj (vartotų rūbų persiuntimas) \$3,663;
- Šiaurės Amerikoje 875;
- Pietų Amerikoje 575;
- Kituose kraštuose 603;

Auklėjimo įstaigoms:

- a. Vasario 16-os gimnazijai \$17,318;
- b. Saleziečių gimnazijai \$3,097;

Per šiuos metus buvo pasiųsta 328 siuntiniai naujų medžiagų į Lietuvą. 347 siuntiniai vartotų drabužių į Lenkiją. Į Vokietiją (taip pat vartotų drabužių) 13 siuntinių ir į kitus kraštus 7 siunt.

Iš to matosi, kad didžiausia dalis Balfo surinktų aukų (daugiau negu pusė) yra skiriama pavergtoji Tėvynę esantiems. O kokią didelę materialinę paramą ir moralinį atsigavimą suteikia mūsų vargstantiems sesėms ir broliams šie siuntiniai, aiškiai matosi iš sekančių laiškų ištraukų, gautų š. m. birželio mėn. iš Lietuvos:

"Iš tolimų, svetimų kraštų anądien netikėtai mudviejų atėjo siuntinėlis, į kurį radom sudėtas mums adresuotas dovanėles... Esame giliai sujaudinti, nežinome kaip Jums atsidėkoti už Jūsų jautrumą, kilnumą... Su dovanėlėmis Jūs kartu atsiuntėt mums šiuos nerašytus žodžius: -- "žinome, užjaučiame, nenusivilkite, gyvenkit, tvarkykitės!"

"Prašome perduoti mūsų nuoširdžiausią padėką visiems, kas prisidėjo prie to žygio, kuris mus moraliai parėmė, atnešė daug džiaugsmo, ir suraminimo..."

Teisingai, ši padėka nepriklauso vien tik Balfo tarnautojams, centro valdybai ar direktoriams. Ji yra siunčiama -- ir tikime, kad per šio laikraščio skiltis -- pasieks visus geros valios lietuvius, kurių iniciatyva, darbu ir auka šis gražus darbas buvo galimas iki šiol ir bus tęsiamas

ir ateity. Ypatingai norime, kad šios padėkos atgarsiai pasiektų visus Balfo skyrius ir jų uoliuosius darbuotojus -- ne tik tuos, kurie aukoja, bet ypatingai tuos, kurie atidavę savo piniginę auką taip pat aukoja savo laiką, energiją ir gerą valią, eidami rinkti aukų iš kitų. Dėka šių pasiūlytųjų ir Balfo centro valdyba ir ypatingai šelpiamieji gali su viltimi žiūrėti į ateitį.

Jungtinių darbu Bendrasis Šalpos Fondas ir toliau ne tik mažins vargstančių skurdą, bet dar daugiau kels jų dvasią, palaikys ateities ryžtą, ir gaivins visų bendrą viltį. K. P. G.

TOKIU TEMPU STATANT...

Liepos 15 d. Vilniuje susauktas respublikinio rango sovietas tarė, kaip pagerinti "kaimo gyvenviečių statybą ir tvarkymą". Tiksliau tariant, kaip pagerinti Lietuvos vienkienų likvidavimą. Apie tai kalba jau kone 20 metų. Tai yra vienas iš pačių kebliausių galvosūkių komunistams Lietuvoj ir visuose Baltijos kraštuose. Maskvos pareikalauta ir Maskvai yra duotas pasižadėjimas išnaikinti vienkienius -- savarankaus ūkininkavimo pėdsakus. Bet kaip lengva buvo pažadėti, taip sunku tą pažadą įvykdyti.

Pradžioj tas užsimojimas buvo vykdomas taip lėtai, kad, jei nepagreitintų, tai užtruktų kone porą šimtų metų. Ilgainiui tas kėlimas iš vienkienų į kolchozinius kaimus pagreitėjo. Taip, kaip dabar, perkėlimas galėtų būti baigtas už maždaug 80 metų, tai yra, 21-mo šimtmečio vidury... V. Vazalinskas sovieto posėdyje tačiau skaičiavo, kad visai tai turėtų būti padaryta greičiau. Esą:

"Apskaičiuota, kad norint išskirti vienkienius ir sukurti šiuolaikinio so-

(Nukelta į 6 psl.)

Dr. P. Vileišis LB Tarybos Pirmininkas

Praeitą šeštadienį New Yorke įvykusiame Lietuvių Bendruomenės Prezidiumo posėdyje ligšiolinis pirmininkas Juozas Kapočius dėl nesveikatos atsistatydino ir jo vietoje pirmininku išrinktas Dr. Petras Vileišis. Prezidiumo nariu išrinktas Vilijus Bražėnas.

Prezidiumas išsiuntinėjo Liet. Bendruomenės instrukcijas, įpareigojančias aktyviai dalyvauti ALT jubiliejiniam kongrese kuris įvyks Detroite.

Naujas Lietuvių Bendruomenės Tarybos pirmininkas dr. Petras Vileišis yra gimęs 1906 m. Vilniuje. Baigęs Ukmergės gimnaziją 1925 metais, teisės mokslus ir ekonomiką studijavo Paryžiuje, 1937 metais Sorbonnos universitete gaudamas teisų daktaro laipsnį. Kurį laiką dirbo finansų ministerijoje, o nuo 1930 m. Lietuvos pasiuntinybėje Italijoje buvo sekretoriumi, patarėju ir vėliau chargé d'affaire. Į JAV atvyko 1940 metais ir čia aktyviai prisidėjo organizuojant Amerikos Lietuvių Tarybą. 1961 m. jis lankėsi pas prezidentą J. F. Kennedy. 1956 m. dalyvavo prez. Eisenhowerio rinkiminėje kampanijoje, o vėliau buvo priimtas Baltuose Rūmuose. 1963 m. Indianapoliso Civitan International klubų suvažiavime laimėjo Lietuvos laisvinimo reikalams palankią rezoliuciją. Pastatė ir išlaiko Connecticuto valstijoje prie didžiųjų kelių iškabą su Lietuvos laisvės šūkais ir kasmet išsiunčia daug pranešimų apie Lietuvą jos laisvės reikalais amerikiečių ir kitų spaudai. Buvo vienas iš organizatorių Lietuvių Bendruomenės Amerikoje, sutvarkė LB įregistravimą Connecticuto valstijoje, buvo išrinktas LB Tarybos v. pirm. Jis yra Lietuvių Fondo įgaliotinis, LB Hartfordo apyg. pirm., Baltų komiteto pirm., ir Naujosios Anglijos Civitatos klubų vicegubernatorius.

Liepos 17 d. Washingtono įvyko Bendrojo Pabaltiečių Komiteto posėdis. Nuotraukoje posėdžio dalyviai. Stovi iš kairės: Amerikos Lietuvių Tarybos sekretorius dr. V. Šimaitis, Latvų Sąjungos informacijos direktorius dr. I. Spilners, Amerikos Lietuvių Tarybos pirmininkas inž. E. Bartkus, Estijos Nacionalinio Komiteto pirmininkas H. Leesmont. Sėdi: Latvų Komiteto pirmininkas prof. P. Lejins, Latvų Sąjungos sekretorius B. Albats ir Latvų Biuro sekretorė G. Dzelzgalvis.

SENO ŽMOGAUS ATSIMINIMAI

(2)

K. MAŽONAS

1898 metų pavasarį mokslui pasibaigus kaip ir kiekvienais metais tretįjį skyrių baigusieji turėjome vykti į Sedą prie mokyklų inspektoriaus laikyti egzaminų ir mokyklos baigimo liudijimą gauti.

Sedon suvažiuodavo iš artimiausių septynių mokyklų mokiniai savo mokytojų lydimi. Mokytojai buvo užinteresuoti galimai daugiau mokinių tiems egzaminams paruošti, nes nuo to priklausydavo jų pagirimai bei paaugstinimai. Nors trečiame skyriuje buvome gal 12-15, bet egzaminams tinkamai paruošti buvome tik mudu su Juozu Tallat-Kelpšu. Kadangi Chruckiui būtų nepadoru prieš inspektorių tik du vaikus egzaminams pristatyti, tai jis prie mudviejų prijungė ir tretįjį Ramanauskį iš Pašilės, nors už mudu daug vyresnį, bet egzaminui netinkamai paruoštą.

Jis pasodino Ramanauskį tarp mudviejų su instrukciją padėti savo rašinius taip, kad jis galėtų matyti ir nusirašyti. Egzaminą išlaikėme visi trys ir iš dėkingumo už pagalbą mūsų kolega nusivedė mudu "ant alaus", kurio aš nuo to laiko per visą savo gyvenimą nelabai mėgstu.

Tai mano pirmas, gerai atminty užsilikęs epizodas iš Ylakių, nes jauėjau dviliktuosius metus...

Dabar tegu bus man leista kokiame laikui nuklysti į mieląją Sudaviją, nes šitas ten išgyventas laikotarpis turi kiek ryšio su sekančiu Ylakiuose vykusiu epizodu. Nuo minėtų įvykių Ylakiuose praėjo šešeri metai.

NIXONAS AZIJOJ...

(Atkelta iš 1 psl.)

karas galėtų ir po to užtrukti labai ilgai, tačiau ilgesnis delsimas iš sovietų pusės karinio laimėjimo galimybes galėtų tik pabloginti. Tokioje būklėje abi pusės dairiosi į Washingtoną. Atrodo, kad kartu nežino ką daryti ir Hanojus, kas duoda progos užbaigti ar bent sulėtinti karo veiksmus. Washingtono administracija nori pasinaudoti ta proga, kad stabilizuotų padėtį visame rytinio Ramiojo vandenyno rajone. Tam reikalui Nixonas lankosi pietryčių Azijoje, o jo Valstybės Sekretorius Rogers šiaurės Rytų Azijoje.

Turint tą galvoje, visi minėti prieštaravimai šiuo metu neturi daug reikšmės, nes tolimesnė įvykių raida priklausys nuo kiniečių - sovietų konflikto vystymosi.

1904 metais vėlyvą rudę atsirado Kudirkos Naumiesty, tada apskrities mieste. Anais laikais lietuvių jis buvo paprastai Naumiščiu vadinamas, o lenkų ir rusų Vladislavovu. Išskyrus keletą aukštesnių apskrities valdininkų rusų visą kitą taip vadinamą inteligentiją sudarė lenkai ir nedaugelis lietuvių. Taigi ir vartojama buvo vien tik lenkų kalba ir net rusų tarpe buvo nemažai lenkiškai kalbančių, kurios aš tuo metu kaip ir nemokėjau.

Dar tik prieš 5 metus čia mirusio Vinco Kudirkos ir trumpai čia gyvenusio daktaro K. Griniaus įtakos paveiktų, buvo jau ir gerai susipratusių ir veiklių jaunų lietuvių būrelis. Veikliausi iš jų buvo Karolis Skirgaila, Penčylų ir Smalevičių šeimos, vargonininkas Jasiulaitis, Jonas Stelmokas, A. Gudaitis, o taip pat atostogom vasarai atvykę moksleiviai Vytautas Gylis, Antanas Bunikis, Vincas Ambrasiejus. Kitų nebeprisimenu. Prie jų greit pritaipau ir aš žemaitis.

1905 metais užėjus revoliucijai, smarkiai pagyvėjo gabenimas įvairios rusų draudžiamos literatūros, o ypač propagandinės. Kadangi ji buvo nukreipta prieš režimą ir lietuviškam reikalui naudinga, noriai į ją darbą įsijungėme. Vaisinė buvo lyg ir klubas, kur maitinės valdininkai beveik kas vakarą užeidavo pasidalyti dienos naujienomis, na, ir anekdotais. Ypatinai pasižymėdavo valdininkas Piopol. Prisimenu malonų valdininką Čarnopį, vedusį vėliau lietuvaite Baltrušaitę. Abu buvo lenkai. Maitinės viršininkas buvo gudas Mantlevič, kiti valdininkai rusai. Turiu pilną pagrindą manyti, kad jie apie mūsų kontrabandą žinodavo, bet niekad mums nemalonumo nesudarydavo.

Pasilaikydavo ir kuriozų. Į širvintą spausdiniai ateidavo supakuoti nedideliais patogiais po rūbais paslėptais gabalais. Kartą A. Gudaitis pranešė, kad atėję spausdiniai ir kad aš grįždamas iš širvintų nepamirščiau jų pasiimti, nes jie esą skubiai reikalingi. Parsinešęs pasidomėdavau tų spausdinių turiniu. Šį kartą mano nustebimui ryšulį rado škaplerinė medžiagą su šventųjų paveikslais. Paaiškėjo, kad tai būta paslauga Antanėliui; taip visų būvą vadinamas Antanas Baltrušaitis, garsusis knygnešys, bet tuo metu tik besiverčias smulkia devocijų prekyba.

1905-1906 metų išsisiurbavusi rusų revoliucija savo bangomis pasiekė ir Naumiestį. Pirmą kartą teko matyti ir girdėti Naumiščio rinkoje miniai kalbantį agitatorių, dar tuo metu uniformuotą studentą Pijų Grigaitį. 1906 metų pradžioj Naumiestis buvo

sujaudintas, kad žydų socialistų organizacijos "Bund" narys kėsinosi nužudyti apskrities policijos viršininką Pokrovskį. Nors ir sužeistas Pokrovskis išveržęs iš pasikėsintojo rankų revolverį nudėjo jį vietoje. Anais laikais atentatai daugiau visuomenę jaudindavo nei dabar. Po šito įvykio Naumiestis buvo atsiųsta Orenburgo kazokų šimtinė ir Marijampolėje stovėjusio Dono pėstininkų pulko kareivių kuopa, kurios vadu buvo kapitonas Christovskis, Vilkijos vaitininko brolis. Praktiškai panaudoti šitas karines jėgas progų neatsirado, ir jos po metų iš Naumiščio išvyko.

Policijos referentu (referentais vadinosi apskrities viršininko įstaigos administratyvių skyrių vedėjai) kas labai retai pasitaikydavo, buvo lietuvis Grikielis; žmogus tylus ir lyg savyje užsidaręs. Nežiūrint keblės dėl užimamos tarnybos padėties, jis surasdavo galimybių perspėti apie grėsiantį areštą ar kratą. Tik jo dėka ir A. Gudaitis išvengė arešto, pasišalindamas į užsienį.

1905 metų vasarą suruošėme Naumiesty pirmą ir ar tik ne pirmą visoje Sudavijoje lietuvišką vakarą. Buvo suvaidinta Keturakio "Amerika Partijoje" komedija, kuris tais laikais buvo geriausias originalus sceninis veikalas. Man teko vaidinti šelmio siuvėjo Vinco rolę, Magdalena Smalevičiūtė buvo Agota. Skirgaila Antanu, Penčyla Bekampiu. Kas vaidino žydą nebeprisimenu, ar tik ne J. Stelmokas, o gal Bunikis. Mano dar nepilnai lietuviškai nušluotu tarsena ir žemaitiškas akcentas buvo zanavykų paskaitytas lenkavimu. Čia Povilas Višinskis buvęs tame vaidinime ir parašęs Vilniaus žiniose recenziją, kad Vincas buvęs pertemperatingas ir per greit siuvamąją mašiną sukęs, o be to smarkiai lenkavęs — kuone sugriovė mano "artistinę karjerą". Bet ačiū teisininkui J. Stankūnui, tik neseniai grįžusiam iš japonų karo, kuris tame pačiame laikrašty patikslino, kad Vincas nelenkavęs, kadangi ir tos kalbos gerai nemoka, bet žemaitiavęs — mano artistiška reputacija buvo dalinai atstatyta. Mūsų ruošiamiems vakarams neblosa patalpa buvo prie turgavietės greta Jafos viešbučio gaisrininkų pašiūrė, vadinama "remiza", kur įrengėme nuolatinę sceną.

Vakarų tvarka būdavo tokia: vargonininko Jasiulaitio vedamas mūsų nedidelis choras sugiedodavo "Lietuva Tėvyne", kuris ir tada jau skaitėsi tautos himnu, sudainuodavome keletą liaudies dainų, kurių be "Kur bėga šėsupė" ar "Eina garsas nuo Malburgo", ne daug dar buvo, sekėdavo sceninis veikalas vaidinimas ir baigdavosi pasilinksminimai.

mu šokiais. Iš Kybartų pasisamdydavome pasienio kareivių orkestrą, kurį turėjome parsivežti ir nuvežti, ką padarydavo mūsų bičiuliai ūkininkai. Po šito pirmojo, bent mums taip atrodė, pasisekusio vakaro sekė kiti, maždaug 2-3 metuose. 1906 metų vasarą dr. Jono Staugaičio buvome pakviesti su Amerika Partijoje į šakius. Vaidinome dideliojo vasaros metu tuščioj dvare klėtyje. Nors prieš vaidinimą tą dieną ir net tą vakarą gerokai lyjo, didžiulė klėtis buvo pilna entuziastingų zanavykų. Kadangi mūsų "teatras" nebuvo apšildomas, tai keliems žiemos mėnesiams veikla sustodavo. Neturint nusimančio režisieriaus tekdavo vienas kitam patarti ar draugiškai pakritikuoti. Tik keletą kartų mums režisavo ir patarimų davė didelis scenos mėgėjas ir sakyčiau žinovas apskrities gydytojas lenkas V. Grabauskas, visada buvęs mūsų veiklai palankus. Palankūs mums buvo ir Naumiščio žydai, ypač gaisrininkų komandos viršininkas Goldbergas su savo jaunais vyrais, kurie paruošdavo "remizą" prieš vaidinimą ištraukdami iš patalpos pompos ir bačkas ir po vaidinimo jas atgal suveždami. Jie visi lankydavo vaidinimus, dažnai uniformuoti užimdami užpakaly vieną pašiūrės kampaną.

Vakarą suruošti anų laikų sąlygomis buvo darbas nelengvas. Vien leidimo išdavimas daug rūpesčio sudarydavo. Pirmoji sąlyga būdavo, kad pirmame veikalo puslapy būtų pažymėta "Dozvoleno cenzuroj", ko dažniausiai negalėdavo parodyti, nes tada veiklai daugumai buvo spausdinti Tilžėje ar Amerikoje. Tekdavo panaudoti gudrybes: kurio nors iš mūsų gražbylistė įrodinėjant, kad šis veikalas kažkur jau buvo, vyriausybei leidus, vaidintas, arba meistriskai įklįjojant lapą su užrašu "dezvoleno cenzuroj" iš kurios kitos brošiūros. Dekoracijų ir grimo klausimas sudarydavo nemažiau rūpesčių. Tekdavo patiems pasigaminti, arba iš kur išrūpinti. Kartą grimavimosi medžiagai gauti vieną laisvą popietę teko dviračiu važiuoti į Marijampolę ir atgal, padarant 90 kilometrų žygį. Be to ir asmeninių turėdavau sunkumų. Mano naujas šefas Mikolas Matulevičius, aršus lenkas, skersomis žiūrėjo į mūsų veiklą ir kiekvieną kartą nenoriai paliuosodavo mane repeticioms ar vaidinimui.

1907 metais vasarą praktikai pasibaigus, atsiveikinęs su mano mielais draugais ir su zanavykų-kapsų maloniu kraštu, išvykau į Kazanį, kur prie universiteto teko laikyti egzaminus vaistininko padėjėjo laipsniui gauti. Labai man buvo gaila Naumiestį palikti, kur buvo pergyventa tiek daug malonių ir skaidrių valandų ir tie laikai niekad neišnyko iš mano atminties.

(Bus daugiau)

PO PIETŲ KRYŽIUM

VL. RADZEVICIUS

VALDŽIA JAU NUTARĖ

Australijos lietuviai kultūrininkai jau seniai pradėjo tarpusavyje gvildinti galimybes atsikviesti iš Amerikos lietuvių menininkus gastrolėms po lietuvių kolonijas. Ir tuose gvildinimuose būdavo liečiami ne vien dainininkai, bet taip pat ir literatai. Laureatas Pulgis Andriūšis, viešėdamas Amerikos Jungtinėse Valstybėse, tarėsi su savo kolegom B. Brazdžioniu ir A. Gustaičiu apie galimybes pakeliauti po Australijos lietuvių kolonijas su literatūros vakarais. Sugrįžęs jis kalbėjosi su vienu kitu įtakingesniu pareigoni, bet dabar nurimo, greičiausiai įsitikinęs, kad sapnas nevirs tikrove.

Krašto valdybos pirmininkas S. Narušis, lankydamas šiais metais lietuvių kolonijas, menininkų atsikvietimą irgi nuolat pasjudindavo. Vos tik jam sugrįžus į Sydneją, iš ten į kolonijas atlingavo platus Krašto Kultūros Tarybos pirmininko Maksvyčio raštas apie numatomą dar šiais metais šaukti Melbourne pirmą Australijos lietuvių Kultūros Kongresą. Su tuo kongresu K. T. pirmininkas susiejo ir dainininkų atsikvietimą į Australiją. Jis klausė kolonijas, ką jos tuo reikalu galvoja ir kuogalėtų prie numatomų menininkų gastrolių prisidėti.

Vienos kolonijos tą klausimą tuojau pat svarsė ir padarė savo pasiūlymus, kitos, greičiausiai dar ruošėsi jį pasvarstyti. Tačiau Krašto Valdyba, nelaukdama atskirų kolonijų pasisakymų, "Mūsų Pastogėje" š. m. liepos 14 d. paskelbė šitokią savo nutarimą:

"Norėdama pagyvinti mūsų bendruomenės lietuvišką kultūrinį gyvenimą, paskutiniame savo posėdyje nutarė susisiekti su pagarsėjusiais Amerikoje lietuviams solistais S. Baru ir A. Stempužiene ir juos išsikviesti gastrolėms į Australiją".

Šis pasiskubinimas kolonijose sukėlė tam tikro neaiškumo. Ryšium su tuo nutarimu nurodoma, kad Krašto Valdybai nesvarbu, kaip ir kuogalėtų prisidėti prie tų gastrolių suorganizavimo ir pravedimo. Krašto Kultūros Tarybos pirmininko pasiteiravimas menininkų atsikvietimo reikalu dėl to virsta paprastu biurokratinio formalumu, kuriam valdžia visai negalvoja teikti kokios nors reikšmės. Tačiau vistiek vyrauja įsitikinimas, kad Krašto Valdyba, nutardama "juos išsikviesti gastrolėms", apsvaigęs, kiek tas atsikvietimas kaštuos ir kaip reikalingos sumos bus sutelktos.

Nėra mažiausios abejonės, kad solistai visose kolonijose būtų sutikti išskėtom rankom ir atvirom širdim. Tačiau negalima užmiršti, kad tų lietuvių Australijoje nėra daug ir kad tie patys išsklaidyti dideliuose atstumuose. Dėl to į gastroles negalima žiūrėti vien iš ekonominio taško, nors kaip kurie entuziastai, pasiėmę popierio lapą ir pieštuką, jau anksčiau skelbė, kad kelionei apmokėti pinigų bus surinkta iš koncertų. Solistų honoraras visai nebuvo įtrauktas. Ne mano reikalas ginčytis dėl tų apskaičiavimų ar juos pakartoti. Jie gali būti tiek pat teisingi, kiek ir klaidingi, kaip kiekvienas kitas spėjimas.

Visai suprantama, kad paskutinis žodis priklausys kviečiamiesiems. Jiems tikriausia bus leista pasirinkti laiką gastrolėms, jei jie, principu, sutiks vykti. Atvirai šnekan toms gastrolėms vienodai geras kiekvienas metų laikas. Tam tikrais atvejais, gastrolių suderinimas su numatomu Kultūros Kongresu būtų pageidautinas.

VLIKO ATSTOVAS AUSTRALIJOJ (p. Juozas Lapšys) šiomis dienomis aplankė Jungtinių Amerikos Valstybių Konsulą Adelaidėje. Kaip teko patirti, Vliko atstovas šį vizitą panaudojo perduoti lietuvių sveikinimus ryšiui su JAV Nepriklausomybės šventės ir išreikšti pasididžiavimą epochiniu Amerikos laimėjimu erdvėse. P. Lapšys taip pat turėjo progos užtikrinti JAV konsulą p. Richard D. Geppert, jog Australijos lietuviai nepritarė tiems protestams ir nedraugiškumo žestams, kurie pastebimi Australijoje Jungtinių Amerikos Valstybių atžvilgiu. Reikia pasakyti, kad tuose protestuose pirmuoju smuiku groja studentų grupės, tačiau studijuojantieji lietuviai jose nesireiškia.

• PULGIS ANDRIUŠIS šiomis dienomis gavo iš p. V. Adamkaus laišką, kuriuo užtikrinama, kad Pulgio paruošta velionies J. J. Bačiūno biografija bus dar šį rudenį išleista Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Knygą savo kaštais leis pats p. V. Adamkus.

• PAVERTGŲ TAUTŲ SAVAITĖS proga Sydnejuje priimtoje rezoliucijoje Australijos vyriausybė yra prašoma šią savaitę oficialiai per Federalinį Parlamentą įteisinti visai Australijai. Šiuo laiku tos savaitės organizuojamos liepos mėnesį, bet skirtingu laiku, Sydnejų jį vyko liepos 13-19 d.d., o Adelaidėje liepos 20-26 d.d. Programose demonstracijos, parodos, koncertai, rezoliucijų priėmimas ir t.t.

• PASINAUDODAMAS žiauriaisiais birželiniais lietuvių trėmimais, Melbourne apylinkės valdybos pirmininkas p. J. Meiliūnas išsiuntinėjo atitinkamus laiškus visiems Victorijos Valstijos Federalinio parlamento nariams. Priminę slapto nacinės Vokietijos ir komunistinės Rusijos susitarimus ir raudonosios armijos išveržimą į Lietuvą, pirmininkas peržvelgė lietuvių tautos kančias iki šių dienų. Ligšiol p. Meiliūnas jau gavo per dvidešimt atsakymų. Ministeris pirmininkas J.G. Gorton ir Imigracijos ministeris Sneden savo atsakymuose pareiškė, kad Australija niekada nepripažino Lietuvos, Latvijos ir Estijos inkorporacijos į Sovietų Sąjungą, kad Australija toliau laikysis to nusistatymo ir kad Australijos atstovas JT forume kiekviena proga priešinsis sovietų kolonialistinei politikai. Ir kitų parlamentarų atsakymai yra gana palankūs.

• "MŪSŲ PASTOGEJE" iškeltas pasiūlymas registruoti visus lietuvius, kurie, paimti į Australijos kariuomenę, dalyvauja Vietnamo kare. Ligšiol tokios registracijos nėra ir patys lietuviai nežino, kiek jų tautiečių grumiasi prieš komunistus, kiek jų žuvo ir buvo sužeisti.

Viešėdami Chicagoje aplankykite

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVE —

PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKAS

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

K a i n o s ž e m o s — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

DIRVA

THE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published Two Times a Week
every Wednesday and Friday
by American Lithuanian Press Radio Ass'n.
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$13.00. Single copy 15 cents.

Editor Vytautas Gedgaudas.

Business Manager Kazys S. Karpus.

Dirva išeina trečiadieniais ir penktadieniais.
Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00.Trečioji mokytojų
studijų savaitė

Studijų savaitė Dainavoje prasidės sekmadienį, 1969 m. rugpiūčio 17 d. 5 val. Po vakarienes, 6 val. bus atidarymas ir prof. Alfredo Sennopaskaita apie lietuvių kalbos pristorę.

Studijų savaitės programą sudarys keturių dalyų: lietuvių kalba, tautinis bei visuomeninis ugdymas, pedagoginiai bei metodologiniai klausimai ir laisvoji tribūna.

Lietuvių kalbos seminarą praversti sutiko mūsų kalbininkas Leonardas Dambriūnas. Seminaras skiriamas ypač mūsų jauniems mokytojams ir studentams.

Tautinio bei visuomeninio ugdymo klausimais kalbės ir diskusijas praves mokytojas Stasys Barzdukas, PLB valdybos pirmininkas. Dr. Viktorija Skrupskelytė yra pakviesta su paskaita apie dviejų kultūrų įtaką bei jų suderinimą jaunosios kartos lietuvių gyvenime. Tai pačiai sričiai skirtas ir jaunimo simpoziumas: kas jiems labiausiai padėjo tapti sąmoningais lietuvišiais.

Mokytojas Antanas Rinkūnas, PLB Švietimo Tarybos pirmininkas, pasisakys dėl galimybių pritaikinti beskyrinę sistemą lituanistinėse mokyklose, panagrinės pamokos plano elementus bei reikalavimus ir praves parodomąją pamoką.

Jadvyga Matulaitienė padarys pranešimą ir pa-

teiks tautinių šokių bei žaidimų programą.

Seselė Eucharista kalbės apie Eglutę, kaip pagelbinę lietuvių kalbos mokymo priemonę.

Dr. Čepėnaitė - Užgrieniė pakviesta su paskaitomis iš psichologijos srities.

Mokyklų ir šeimų bendradarbiavimo klausimui svarstyti numatomas tėvų ir mokytojų simpoziumas.

Visi kiti dominą klausimai bus keliami ir diskutuojami laisvojoje tribūnoje. Būsimieji studijų savaitės dalyviai prašomi iš anksto pasiruošti ir išskirti savo mokyklos ar klasės laimėjimus bei nesekmes.

Vaikų užsiėmimui vadovauti tikimasi turėti didelį patyrimą šioje srityje turinčią K. Marijošienę.

Studijų savaitėje numatoma turėti vadovėlių, pratimų, vaizdinių priemonių, mokyklų laikraščių, minėjimų programų parodėlę. Kultūros Fondo leidinius parūpins programos komisija. Visus kitus vadovėlius bei pagalbines mokymo priemones kolegų mokytojai prašomi atsivežti iš savo mokyklų.

Eilė mokytojų dalyvavo pirmose dviejose studijų savaitėse ir rengianės atvykti į trečiąją. Studijų savaitės reikšmė ir nauda kasmet ryškėja ir jų rengimas darosi lyg ir pastovus, nuolatinis.

Dar nebuvusiems Dai-

navoje paaiškiname, kad ten yra atskiri kambariai ir bendri miegamieji. Lovose yra matracas, pagalvė, antklodė. Reikia atsivežti visus lovai baltinius. Pernai studijų savaitės metu buvo net ir labai karšta, bet kartais pasitaiko vėsios dienos ir naktys, todėl patariau atsivežti šiltus megztinukus, ypač vaikams.

Mokestis. Dalyviai užmoka po 35 dol. Šeimoms daroma nuolaida. Pirmasis šeimos narys užmoka 35 dol. Vaikai ligi vienu metų nemoka nieko. Vaikai ligi 3-jų metų užmoka po 10 dol. Visi kiti tos šeimos nariai (suaugę ir vaikai) moka po 15 dol. Pinigai (čekiu ar money order) įnešami registruojantis. Šeimos kai kada reiškia savo pagėdavimus dėl kambarių, todėl prašoma visus registruotis iš anksto, ne vėliau kaip 1969 m. rugpiūčio 10 d. (Atsitiko, kad šeima atvyko nepranešusi, ir susidarė eilė nepatogumų, kurių galima buvo išvengti).

O kaip su jaunimu? Jų gražus būrelis dalyvavo pernai ir aktyviai pasireiškė darbuose. Kai kurie iš jų jau šiais metais mokytojauja lituanistinėse mokyklose. Pasisiekimo paskatinti norima dar daugiau atžalyno sukviesti į studijų savaitę. Bet čia Švietimo Tarybos kompetencija lyg ir baigiasi. Vietos mokytojai gali žymiai daugiau padaryti, jiems patogiau užmegsti asmeninį kontaktą su vietos jaunaisiais. Čia siūloma ir kolegiskai prašoma numatyti ir pakalbinti jaunuolius, ypač tuos, kurie gali būti mokytojais lit. mokyklose. Šiems teikiama ypatinga lengvata, nes už išlaikymą Dainavoje jiems nereikės mokėti. Apie tokio jaunuoio-jaunuolės sutikimą vykti į studijų savaitę, mokyklų vedėjai įpareigojami pranešti raštu ar telefonu ne vėliau kaip 1969 m. rugpiūčio 10 d. Tai būtina sąlyga ir suprantama: išteklių yra riboti. Ir šiais metais gavome finansinę paramą iš Lietuvių Fondo. Tas padrasina daryti pastangas daugiau jaunimo sukviesti Dainavon.

Suprantame, kad vyksiant į Dainavą susidaro ir daugiau kelionės išlaidų. Todėl šiuo ir kreipiamės į mokyklų Tėvų Komitetus, vietos Liet. Bendruomenės apylinkes ir apygardas prašant finansiniai paremti vykstančius į studijų savaitę mokytojus, bei būsimus mokytojus.

Registracijos ir kitais klausimais kreiptis: J. Tamulis, 7031 So. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629. Tel. (312) 925-4076.

LITHUANIA
700 YEARS

Veikalas kainuoja 12 dol. Per LNF užsisakant — 10 dol. Čekį rašyti: Lithuanian Independence Fund Inc. 87-80 96 Street, Woodhaven, N. Y. 11421.

Norintieji knygą platinti kreipiasi tuo pačiu adresu.

LIETUVIŲ OPEROS PLANAI
NAUJAM SEZONUI

Šių metų darbo sezoną Lietuvių Opera apvainikavo J. Gaidelio - St. Santvaro lietuviška opera "Dana". Apie šią operą dar daug kalbės muzikos žmonės ir, tikėjime, kad po šių pokalbių ir reikiamų pataisų "Da-

JURGIS JANUŠAITIS

mas Petras Maželis. Dailininkas -- Jurgis Daugvila. Dirigento asistentas -- talentingas muzikas Alvydas Vasaitis. Chormeisteriai -- ilga-mečiai Lietuvių Operos

Prof. muzikas Vytautas Marijošius, Nepr. Lietuvoje buvęs Valstybės operos vyr. dirigentas, ateinančiam sezonui pakviestas diriguoti Chicago Lietuvos Operos statomą Verdi operą "Likimo Galia".

na" dar nekartą sutiksimės lietuviškose kolonijose.

Jau ir dabar šia opera ėmė domėtis New Yorko ir Bostono lietuvių kolonijos. Birželio mėn. Chicagoje viešėjo energingas visuomenininkas Antanas Sabalis iš New Yorko ir LB vardu su Lietuvių Operos vadovybe bandė aptarti "Danos" pastatymo galimybes ateinančią pavasarį New Yorko viename iš žinomų teatrų.

Taip pat svarstomas ir Bostono LB kvietimas su "Dana" aplankyti Bostono lietuvių koloniją. Operos vadovybė kvietimus labai vertina juos svarsto ir, jeigu tik sąlygos bus pakeliamos, Dana kelias į mirties lietuvių kolonijas ateinančio pavasario gegužės mėn.

"Dana" diriguotą maestro A. Kučinską, kuris principinį sutikimą mialai davė.

Šalia šio gražaus užmojaus, Lietuvių Opera rengiasi naujai operai. Šį kartą buvo parinkta Verdi 4 veiksmų "Likimo galia". Parenkant šią operą, Operos valdyba atsižvelgė į choro, solistų pajėgumą bei orkestro sudėtį. Šios operos pastatymo darbai jau pradėti. Vertimą ruošia sol. I. Motiekaitienė. Libreto turinio santrauką gaidoms ir programai ruošia rašyt. Julija Švabaitė-Gylienė.

Statant "Likimo Galia" sutiksime naujų veidų. Operą diriguos maestro Vytautas Marijošius, kuris tuoj po vasaros atostogų, rugsėjo 12 d. atvyks Chicago ir Jaunimo Centre drauge su Operos kolektyvu susipažins su naująja opera.

Operą režisuos jau iš "Danos" mums pažįsta-

met rinkdama naują valdybą. Ir šiais metais, sezoną užbaigus, įvyko naujosios valdybos rinkimai. Į ją įėjo: Kazys Skaisgiris -- pirmininkas, Stefa Lazauskienė, Gediminas Kazėnas ir Jonas Mockaitis -- vicepirmininkai, Gražina Bičiūnaitė -- sekretorė, Albinas Smolinskas -- išdininkas ir Jurgis Vildžiūnas -- valdybos narys -- turto globėjas.

Sofija Džiugienė, praėjusioje valdybojeėjusi vicepirmininkės pareigas, sutiko būti spaudos komisijos koordinatorė.

Labai svarbus ir lėšų telkimo darbas. Juk Lietuvių Opera išsilaiko tik mecenatų ir operos lankytojų dėka. Tad šalia to dar labai svarbu lėšas telkti ir rengiant įvairius parengimus. Šį sunkų darbą atlieka specialus komitetas, kurio darbus šiais metais koordinuos ypatingos pareigos žmogus Vacys Petrauskas. Lėšų telkimo komiteto pirmasis parengimas numatomas rugsėjo 14 d., sekmadienį, Kilty's restorane. Šio komiteto darbams vadovauja čia gimusi lietuvaitė, gabi organizatorė, pirmininkė Lucy Norus, o jai talkina vicepirmininkės visuomenininkės Birutė Briedienė ir Monika Kripkauskienė, bei šio komiteto visa eilė darbuotojų narių.

Apie Lietuvių Operos darbus ateinančių metų slinkyje dar nekartą sugrįšime spaudoje. Pirmosios žinios apie naujus užmojus lietuvių visuomenę tikrai džiugina ir linkėtina šiam gražaus susiklausymo vienetui malonių vasaros atostogų, gero poilsio, o po to našaus ir sekmingo darbo, ruošiant naująją Verdi operą "Likimo Galia".

Skaitykit ir platinkit
DIRVĄ

Greičiausias
būdas
išvykti
iš miesto

Tik paimkit telefoną ir išsukit skaitlines tiesioginiai. Tai lengva kaip ABC.

- Pasuk 1
- Pasuk Area Kodą (jeigu kitoks negu 216)
- Pasuk telefono numerį

...ir tuoj pasijusi kitame mieste! Tai lengviausias ir greičiausias būdas susisiekti su savo draugais ir giminėmis. Bent koku reikalu. Kodėl nepaskambinti šį vakarą?

Ohio Bell

Stiprūs gėrimai išstumia silpnus

Nors daug spaustuvinų dažų išieškota Vilniaus spaustuvėse straipsniams prieš perdidėles privilegijas spiritingams gėralams, nors daug išleista įsakų, skelbiančių kovą besaikiskam girtuokliavimui, nors pats Paleckis -- kadai intymus stiklelio bičiulis -- irgi rašė pamokslus, ragindamas bent kiek apvaržyti svaičių pardavinėjimą, spiritinginiai gėrimai nepasiduoda. Nes už jų pečių stovi galingiausios sovietinės institucijos: valstybinis planas ir biudžetas, Okadangi dabar valstybės monopolis apima ne tik degtinę ir spiritą, bet ir visų mitybos dalykų prekybą, tai spiritinginiai gėrimai privilegijuotą padėtį dabar yra užėmę daug platesnėje teritorijoje. Jie nesunkiai nūrungia visus kitus geriamuosius bei valgomuosius produktus valgyklose, kavinėse ir maisto parduotuvėse.

Štai vaizdelis iš Vilniaus, papasakotas liepos 9 d. TIESOS Dienos Aidų skiltyje:

"Ne taip seniai sostinėje, Liudo Giros (buv. Vilniaus. E.) gatvėje, buvo atidaryta ledainė (valgomųjų ledų parduotuvė, E.). Sėdi, būdavo metas, Okadangi dabar valstybės monopolis apima ne tik degtinę ir spiritą, bet ir visų mitybos dalykų prekybą, tai spiritinginiai gėrimai privilegijuotą padėtį dabar yra užėmę daug platesnėje teritorijoje. Jie nesunkiai nūrungia visus kitus geriamuosius bei valgomuosius produktus valgyklose, kavinėse ir maisto parduotuvėse.

monado ar mineralinio vandens.

"Tačiau šiemet maloni, rami vieta atrodė visai kitaip. Bealkoholiniai gėrimai išnyko, kavos čia taip pat negausi. Dažnai ledų čia tik viena rūšis tebūna. Užtat visų pirma puikuoja si vynai. Įkaitę vyno garbintojai čia prasėdi ištisas valandas, kitas su savim atsineša ir stipresnės. O vargšui ledų mėgėjui vietos nebeliko.

"Specialaus ledų pavilijono sostinėje neturime. Ledainė Liudo Giros gatvėje galėjo nors iš dalies užpildyti šią spragą. Deja, besivaikant pelno, ji tapo eiline gėrykla."

Paminėjimas, kad taip atsitiko "besivaikant pelno", nurodo, kad ta ledainė, matyt, bando prisitaikyti prie Kosygino ekonominių reformų reikalavimo -- daryk, kaip išmanai, bet padaryk valdžiai pelno. Ta parduotuvėlė matyt, pastebėjo, kad iš vyno išeina kiek daugiau pelno, negu iš limonado ar ledų. Ir darbo mažiau. Taip, su Kosygino pagalba, stiprieji gėrimai iš-

Daugelis mūsų senosios ir naujesnės kultūros paminklų buvo okupantų rusų sunaikinta Lietuvoje po II Pasaulinio karo. Kaip vieną akivaizdžių tokio naikimo pavyzdžių galime paminėti Dariaus - Girėno paminklą, skulptoriaus V. Pundziaus iškalta Puntuko akmenyje (Anykščių apylinkėse). Vienos moters liudijimu, pokario metais Anykščių komjauniočiai, rusų MVD karininko vadovaujami, atlikinėjo šaudymo pratimus. Taikiniu buvo parinkti paminkliniai Dariaus ir Girėno biustai Puntuke. Viršuje matome paminklo nuotrauką darytą 1951 metais, kurioj matyti numušta Dariaus nosis ir kiti sužalojimai.

stumia silpnusiuosius. Blaivininkų balsas, karštas net ir į TIESĄ patekęs, vistiek lieka tyruose besaukiančiu.

(ELTA)

LIETUVIŲ STUDENTŲ 'ATOSTOGOS' ALTAJUJE

Anot KOMJAUNIMO TIESOS (liepos 9), Lietuvos aukštųjų mokyklų studentams tik dabar, prasidėjus atostogoms, prasidėjo "pirmosios kruopštaus darbo dienos". Mat, ne visi, bet apie 12 tūkstančių jų stos prie visai kitokio darbo, negu universitete. Komjaunimo organizacija įtaisė juos net 84-se vietose (vien Lietuvoj) statyti kaimo mokyklas, vaikų daržėlius ir ūkinius pastatus...

Kiek tos naudos iš tokių statybinių, gal po kiek laiko papasakos tų statinių projektuotojai bei užsakytojai. Komjaunimo organizacijai čia rūpi ir, o gal net tik, ki-

tas reikalas: "Šiais metais nemažai svečių darbuojasi iš Oriolo, Lenigrado, Graifsveldo, Sofijos, Krokuvos, Budapešto bei kitų broliškų respublikų"... Tai, turbūt, vis pastangos skiepyti studentams internacionalizmą... Tokiu būdu šią vasarą 84-se Lietuvos vietose statomi "Babelio bokštėliai"...

Bet tos "kruopštaus darbo dienos" Lietuvos studentams ne vien Lietuvoj prasidėjo. "Apie 400 respublikos aukštųjų mokyklų studentų išvyko į autonominę kalnuotojo Altajaus sritį. Iki vasaros galo mūsų studentai atliks darbų, statydami kultūros ir

buitinius objektus, už 8 šimtus tūkstančių rublių," -- pasakoja KOMJ. TIESA. Apie išvykimą sako:

-- Važiavome septynias paras traukiniu ir virš paros sunkvežimiu. Jau kelionėje studentai turėjo sunkių išbandymų. Be karšto maisto, mums teko pravažiuoti smėlio pusdykumės, kur vien pavėsyje virš 40 karščio (104 F). Tokiu oru studentų grupės perkraudavo daiktus. Visi iki vieno važiuo su gera nuotaika, buvo drausmingi, ištvermingi"... (?)

Būryje ne vien studentai. Yra ir studentų. Viena komjauniole (J. Kači-nauskaitė) tituluojama būrio komisare. Ji raportuoja:

"Gyvensime ir dirbsime Ust-Koksoje, pačiame rajono centre. Greta mūsų įsikūręs rajono štabas ir Kauno Politechnikos instituto būrys "Perkūnas". Virš šito rajono centro dieną naktį plaukia dulkių debesys. Ry-

toj pradėdame statyti iš gelžbetonio garažą, o vėliau kitus pastatus"...

Kokiais interesais ir ūkinio tikslingumo sumetimais galima pateisinti tokią kelionę į darbus visiškai neprityrusių darbininkų, sunku atspėti. Nebent tuo, kad tose sąlygose, turbūt visai nėra darbo rankų, todėl tenka imti kas pakliuvo. O studentus gal paveikia koks nors paspaudimas ir gal gero uždario pažadas. Kiek, tačiau, tenai jiems mokės, nekalbama. Šiaip jau statybų sąmatose darbo atlyginimui leidžiama skirti tik 17%. Tie 400 studentų iš Lietuvos, esą, Altajų pastatysią pastatų už 800,000 rublių. Tai darbo atlyginimui tektų 136,000, arba po 340 rublių už vasarą, jeigu sąmatoj už darbą skirta suma būtų tik jiems padalinta. Bet gi dalyvaus tame darbe ir meistrai, inžinieriai, darbų vadovai... (E)

Skaitykit ir platinkit DIRVĄ

We Offer To Savers

SAVINGS CERTIFICATE

5 1/4%

6 or 12 MONTH

\$10,000 or MORE

Savings certificates issued for six months or one year--in minimum amounts of \$10,000.00, and thereafter in multiples of \$1,000.00. Earnings are paid at maturity.

INSURED

4 3/4%

per annum

Passbook Savings Accounts

Paid Quarterly

Computed and Paid as of:

Mar. 31 -- June 30

Sept. 30 -- Dec. 31

5%

6 or 12 MONTH

\$5,000 or MORE

Savings certificates issued for six months or one year--in minimum amounts of \$5,000.00, and thereafter in multiples of \$500.00. Earnings are paid at maturity.

Mutual Federal Savings AND LOAN ASSOCIATION

2212 W. CERMAK RD. Chicago, Ill. 60608 Virginia 7-7747

PETER KAZANAUSKAS, PRESIDENT

VYT. ALANTAS

ŠVENTARAGIS

Ištrauka iš XIII amž. kronikos

(13)

Žiūrėdamas į susiglaudusių priešų būrį, Šventaragis tarė:

-- Broleliai, pasivaikščiokime priešų pilvais! Tu, Stulga, stipriausias, lėksi priešakyje, aš su Eikučiu dešinėje, o jūs, Mantai ir Šilini, kairėje. Ir truputį prasiskleiskime, kad iš mūsų pasidarytų strėlės smailgalio pavidalas. Gerai, kad čia siaura vieta: užpuolikai negalės prasiskleisti į šalis. Savo strėlę mes jiems suvargsime tiesiai į vidurius. Gerai išbėgėkime, kad pervaziuotume jiems per pilvus pilna zovada!

-- Stulga, palik man Belūpį! -- riktelėjo Mantas, kai visi jau nesėsi, pasilenkė ant žirgų.

Užpuolikai tokio staigaus antpuolio nelaukė, bet, kol lietuviai priartėjo, dar spėjo išsitraukti kardus iš makščių. Stulga smogė savo ilgakočiu kirviu pirmam pasipainiojusiam priešui, ir tas išvirto iš balno. Tai buvo lyg angos pravėrimas kitiems: lietuvių penkiukė, kaip paleista ietis, sulindo į priešo kūną. Kurių nespėjo užgriebti Stulgos kirvis, siekė Šventaragio ir jo vyrų kardai. Vieno užpuoliko pasibaidęs žirgas su raiteliu šoko į upę, trys išblokšti iš balnų, tįsojo ant žemės, du užpakaliniai vyrai, matydami, kad priešakiniais blogai, apsigręžę nurūko atgal. Tik keturi, jų tarpe ir Belūpis, prasmukę pro lietuvių kylį, atsidūrė jiems už nugaros. Jie nesėsi tolyn nuo kautynių vietos, kiek įkerta žirgai. Mantas norėjo juos vyti, bet Šventaragis sulaikė.

-- Nebetoli vakaras, mums reikia grįžti į mies- tą prieš saulei nusileidžiant, kad neuždarytų vartų.

Ar niekas nesužeistas?

-- Vienas smirdas nudraskė man ranką, -- Stulga atsisaitojo rankovę ir atkišo kruviną per linkmenį sužeistą ranką.

Šventaragis apžiūrėjo žaizdą ir ją aprišo: tvarstomosios medžiagos jis visada nešiodavosi savo balne.

-- Jie jau nebegyvi, -- pasakė Šilinis apžiūrinedamas lavonus.

-- Tikrai, -- pasilenkė prie jų ir Šventaragis. -- Nenujojo vyrai iki Pskovo. Sumeskite lavonus į upę: teplaikia pranešti magistrui apie savo žygi...

Kai lavonai nuplaukė, jie šoko ant žirgų ir zovada nušuoliavo Rygos link.

Magistro Volkevino dirbamajame žibėjo ant stalo didelė sidabrinė žvakidė, apšviesdama tik nedidelį lopą aplink stalą: menės kampai skendėjo potamsiuose. Buvo vėlyvas vasaros vakaras. Magistras sėdėjo tiesiai atsirėmęs į gotiškais motyvais išpauštytą aukštą kėdės atlošą ir kalbėjo, per stalą žiūrėdamas į vyskupo Mykalojaus veidą:

-- Jūsų malonybė žino, kad brolių ordinas yra nusprendęs suduoti žemaičiams lemiamą smūgį. Tam žygiui mes iš anksto pradėjome ruoštis ir šiandien, galima sakyti, galutinai pasiruošę. Mūsų priešai apie mūsų ketinimus gal žino, gal ir ne, bet tikrai niekas nežino nei kada, nei kam smūgis bus tvotas: tai paslaptis.

-- Jūsų prakilnybė paminėjai, kad tas smūgis būsiąs lemiamas. Kodėl jis bus lemiamas? -- paklausė vyskupas.

-- Turi būti lemiamas, -- magistras atsistojo ir, paėmęs žvakidę, priėjo prie sienos, kur kabėjo didelis Livonijos ir Baltijos pajūrio žemėlapis, apimęs dalį Lietuvos ir bemaž pusę Žemaitijos ir, rodydamas kurušų žemę, kalbėjo toliau: -- Kaip jūsų malonybei žinoma, kuršiai yra jau galutinai numalšinti ir klauso ordino. Dabar mes turime suduoti lemiamą smūgį žemaičiams, ir tada visas pajūris iki Prūsijos ir bemaž pusė Žemaitijos atiteks Li-

vonijai. Man nereikia jūsų malonybei aiškinti, kokio būto iš to nauda Livonijai, visam krikščioniškajam pasauliui ir, be abejo, patiems pagonims, nes jie būtų išvaduoti iš stabmeldybės prietarų. Prūsijos ordino namo broliai veržiasi į Rytus, mes turime jiems tiesti ranką į Vakarus. Kai abiejų ordinų žemės susijungs, tuomet Lietuva galutinai bus atkirsta nuo jūros ir atsidurs tarp vokiškų žnyplių. O turėdami Žemaitiją ir Lietuvą, mes įkelsime koją ir į maskolių žemes. Vokiečių imperija tuomet išsiplėstų nuo Reino iki Dauguvos, o Rytuose gal net iki Dniepro.

-- Žinoma, tuomet vokiečių imperatorius pasidarytų vakarų ir rytų Europos viešpats, -- ne be pašaipėlės tarė vyskupas.

-- Suprantu, ką jūsų malonybė turi galvoje, -- magistras vėl atsisėdo. -- Imperatorius ir popiežius rungtyniauja dėl pirmavimo ir jūsų malonybė, kaip ištikimas popiežiaus šalininkas, norėtų, kad laimėtų šventasis tėvas ir kad mūsų Livonija atitektų Romos Kurijos globon. Juk ne be rekalo popiežius Livoniją pavadino Terra Mariana. Tik man rodos, kad dabar, kai mes stovime prieš didelius įvykius, rungtyniavimas tarp mūsų turėtų būti pamirštas. Kas pirmaus iš pagonių išplėstose žemėse, man rodos, turėtų būti antraeilis dalykas: svarbiausia, kad tos žemės atiteks vokiečiams. Mes, vokiečiai, esame krikščionybės avangardas čia, Pabaltijyje, mes čia liejame savo kraują ir tik mes čia turime viešpatauti. Mūsų savitarpio nesutarimai naudingi tik mūsų priešams. Juk ir mūsų prekijai svajojo, o gal dar ir šiandien tebesvajoja Livoniją padaryti prekijų valstybe, kurioje, be abejo, vyrautų Liubeko-Hansos įtaka. Kokia nesąmonė! Mums tik tada pasiseks įgyvendinti pačios šventosios Dvasios mums pavestą misiją, mes tik tada sukursime krikščionišką, plačią ir galingą Livonijos valstybę, kai kryžius, prekijo sidabras ir ordino brolių kardas veiks išvien ir galutinai pabloks pagonis.

Bus daugiau)

ŽVILGSNIAI

KESTUTIS GAIDŽIŪNAS

Už įelektrintos vielos tvoros, dviejų dvylikos pėdų storio mūrinių sienų, dviejų plieninių durų, ir keturių valstybių durtuvų, nerami dvasia žingsniuoją kalėjimo celėje ir kalbasi su Adolfu Hitleriu.

Jo vardas -- Rudolph Hess. Celės numeris -- 1s. Vieta -- Spandau kalėjimas Berlyne.

Šis kalėjimas buvopastatytas prieš 96 metus 550 kaliniams, bet dabar tik vienas kalinys viduje.

Išlaikyti jį Spandau kalėjime, su šešiais anksčiau paleistais nacionalistais, nuo 1945 metų kainavo keturiom Vokietiją okupavusiom valstybėm (ir dar Vakarų Vokietijai) virš du milijonus dolerių. Karuomenės daliniai iš Rusijos, JAV, Anglijos ir Prancūzijos pamainom saugo kalėjimą.

Spandau yra užsilikęs iš pokarinių dienų, kada keturi didieji planavo valdyti Vokietiją ir baiminosi, kad nacionalistų pogrindis stengsis išlaisvinti Hess ir kitus jo likimo draugus.

Daugumas kitų keturių didžiųjų sutarčių seniai sugriuvo. Bet rusai reikalavo, kad Spandau kaliniai pasilikėtų neatsižvelgiant į jokią kainą.

Bet Hess nėra "vienas" pagal pranešimus iš Spandau. Daugumas jį skaito protišcai nesveiku nuo 1941 metų kada jis skrido Anglijon tikėdamas padaryti taiką su karalium Jurgiu. Daugelį metų jis kalbėjos su savim. Dabar jis rado naują celės draugą -- patį Hitlerį.

1924 metais šie du vyrai buvo vienoje celėje Landsbergo kalėjime po Hitlerio nepasisekusio perversmo Muenchene. Kartu jie planavo žingsnius, kurie turėjo juos vesti valdžion. Hess užrašė nemaža Hitlerio kalbų, kurios vėliau sudarė pagrindą "Mein Kampf" knygai.

Įdubusiom akim, sens-tas 73 metų, jis kartais bando kariškai žingsniuoti savo 10 x 6 pėdų celėje; kartais garsiai dainuodamas nacionalistų gatvės dainas naktį prižadina kalėjimą.

Bet dažniausiai kalba. Anais laikais Hitleris kalbėjo, Hess klausė. Dabar Hess kalba...

LIUBLINO UNIJOJOS 400 METŲ SUKAKTĮ MENANT

APLINKYBĖS VEDUSIOS Į LIUBLINO UNIJĄ (3)

J. Jakštas

Lietuvos prekarinę padėtį rodo ir jos d. kunigaikščiui Aleksandrui patarėjų įkalbėtapriemonė gelbėtis nuo Maskvos jo kunigaikščio dukters Elenos vedybomis. Vedybos turėjo priešingas išdavas; jos davėprogos kištis Ivanui į gryniausius Lietuvos vidaus reikalus, pvz., kaltinti valdovo dvariškius varžant kunigaikštienės stačiatikės tikiybę laisvę ir net verčiant tapti katalike. Kaltinimas prasimanytas vien grobuoniškiems karams pateisinti. Ivanas iširusė ne i bet koki, o i kryžiaus karą stačiatikybės vardu. Lietuviams jau buvolem-tas toks istorinis likimas, kad jie, kentę per ilgus amžius vakarinių kryžiaus karų siaubą, dabar susilaukė jų iš rytų. Prasidėjusiame trejų metų kare (1500-1503) lietuviai pralaimėjo rusams pirmą didelį mūšį prie Vedrošos upės (1500). Pralaimėjimas akivaizdžiai rodė Maskvos išaugusią galybę ir josios grėsmę Lietuvai. Lietuviai betarpiškai pajuto smūgį, kai d. kunigaikštijai nuo senų laikų priklausę miestai kaip Černigovas, Brianskas, Homelis, Novgorodas - Severskas, Putivlis Maskvai teko. Maskvos valdos staiga priartėjo prie Dniepro. Pagrobti miestai ir palikti Maskvai pagal 1503 m. paliaubų sutartį. Ivano III titule suformuluota programa "visos Rusės viešpats" pradėta gyvendyti. Tą programą įsakmiai deklaravo Ivanas III ir popiežiaus kurijai kai ši bandė išikišti Lietuvos nauda. Jis rašė popiežiui: "Tikiuosi, kad popiežiui gerai žinoma, kad karaliai Vladislovas (tada Lenkijos ir Vengrijos karalius) ir Aleksandras turi savopaveldėtas teises i Lenkijos karalystę ir i Lietuvos žemes, o rusų žemė nuo mūsų pirmatą seniai mūsų tėvonija (otčina). Be abejo, jo atsiekti pasisekimai idiegė jam šią programą. Programa lyg testamentas jo ipėdinams -- nes jis tuojau mirė, -- kurią jie gyvendė per 300 metų (iki Kotrynos II).

Galima sakyti, Maskva netiesioginiai ruošė kelią Liublino unijai, kai jos spaudimas nesiliovė. Didelis smūgis Lietuvai buvo suduotas užgrobianiant Maskvai Smolenską (1514). Šis miestas, stovįs tarp Dauguvos ir Dniepro aukštupių, derėjo Maskvai vartais braunantis i Lietuvą. Nors lietuviai, vedami didžio karo vado Konstantino Ostrogiškio, laimėjo didelį mūšį prie Oršos upės, tačiau Smolensko paimti neįstengė.

Po Smolensko rusai vis grobė Lietuvos žemes Dniepro aukštupyje ir vis artėjo prie etnografinės Lietuvos. Vis kartojosi pasieniniai susidūrimai, pertraukiami paliaubų, bet niekuomet nedaryta taikos. Mat, lietuviai vis tikėjosi susigrąžinti netektas žemes.

III

Paskutiniai dideli karai su Maskva, vedętiesiog i Liublino uniją, kilo dėl Livonijos. Rusams jau prie antro Ivano ipėdinio, Ivano IV Žiauriojo parūpo pasiekti neužšalami Baltijos uostai, kad galėtų lengviau bendrauti su Vakarais. Dar Ivano III laikais rusams prisijungus Naugardą ir kiek vėliau Pskovą Maskvos valdas nuo Baltijos jūros skyrė vien silpnutė ir suskilusi Livonijos ordino valstybė. Rusai ir pasišovė pasiglemžti ją staigiu puolimu 1558 ir užimti Narvą ir Tartu. Per Narvą tuojau užmezgė ryšius su anglų pirkliais, tiekusiais ginklus per tą uostą. Visa Livonija tuojau būtų atsidūrusi rusų valdžioje, jei jiems nebūtų sutrukdė danai, užėmę Taliną, ir lietuviai.

Lietuvos didikai su Vilniaus vaivada Mikalajumi Radvila Juodoju priešakyje ir pats didysis kunigaikštis negalėjo būti abejingi rusų išsigalėjimui Pabaltijyje. Jie tam tikru būdu priverstė paskutinį ordino magistrą Gothardą Ketlerį pasiduoti Lietuvos d. kunigaikštijos protektoratui (1561). Buvusi ordino valstybė baigė savo dienas. Iš jos likučio sudaryta Kuršo kunigaikštija su sostine Mintaujoje ir pavesta valdyti tam paskutiniam magistrui, virtusiam pasauliniu kunigaikščiu.

Lietuviai, išikišdami i Livoniją, užėmė maždaug šių dienų Latviją su Ryga ir priartėjo prie rusų laikomos Estijos. Paliaubos tarp abiejų valstybių, žinoma, nutrūko ir prasidėjo kautynės keliuose frontuose. Lietuvos bajorai išgašdinti išsiplėtusio karo ir patyrę smūgių iš Maskvos pusės, panūdo prisivilioti lenkus i talką. Iš praeities gerai žinoma, kad geriausia priemonė jiems prisitraukti tegali būti nauja unija. Ir štai susitelkę karo

nai paleisti i namus). Polocko kritimas ir rusų siautėjimas jame paveikė Lietuvos visuomenę. Rusų invazijos grėsmė pakibo pačiai etnografinėi Lietuvai. Leistina manyti, kad apie tą laiką paplitusios kalbos apie šv. Kazimiero pasirodymą prie Dauguvos kariavusiems buvo mūsų visuomenės dvasinės reakcijos dėl rusų invazijos ženklas.

Polocko kritimo sudaryta nuotaika stiprino unijos mintį bajoriškoje visuomenėje. Jos spiriamas d. kunigaikštis siuntė i Varšuvos seimą didelę lietuvių delegaciją. Delegacijai vadovavo garsusis Vilniaus vaivada Mikalajus Radvila Juodasis. Lietuviai turėjo nusileisti lenkų reikalavimams ir unija beveik su-tarta. Bet tuo pačiu metu atėjo žinia apie lietuvių mūšio su rusais laimėjimą prie Ulos upės (Dauguvos įtako) ir kiek

vėliau prie Oršos. Lietuviai tuojau pareikalavo pakeisti unijos sąlygas, paliekant jiems atskirą seimą. Galutinio susitarimo nepasiektair unijos klausimas atidėtas. (Iš čia ta nebaigta sutartis 1564 m. gavo Varšuvos receso vardą.)

Po nepavykusio Varšuvos seimo Lietuvapati įvykdė dideles reformas, kurios jau minėtos, ir unijos klausimas jiems būtų atkritęs. Tačiau ji rūpėjo lenkams dėl numatytos artimos gedimainčių giminės pabaigos. Po jos lietuviai būtų galėję išsirinkti sau atskirą d. kunigaikštį ir uniją nutraukti. Tai numanydami lenkai vis tempė lietuvių i uniją ir kybantį Maskvos pavojų padėjo jiems. 1568 m. sušauktas Vilniaus seimas nutarė siųsti didikų ir bajorų delegaciją i Lenkijos Liublino seimą.

(Bus daugiau)

GERIAUSIAI PAILSĖSIT PER SAVO ATOSTOGAS
CAPE COD - OSTERVILLE

KURORTE PRIE ATVIRO ATLANTO JŪROS
PLIAŽO — GRAZIOJE LIETUVISKOJE

JANSONŲ VASARVIETĖS VILOJE

AUDRONĖ

87 East Bay Rd., Osterville Cape Cod, Mass. 02655
Tel. (Area 617) 428-8425

- Vila Audronė yra apsupta didelio puškų, beržų ir kt. dekoratyvinių medžių parku. Daug vietos poilsiui ir žaidimams.
- Erdvūs kambariai, rami ir jauki aplinkuma.
- Visai arti šiltos srovės, privatus atviros jūros plažas (7 min. pėsčiom).
- Geras lietuviškas maistas.

VILA AUDRONĖ JAU ATIDARYTA
IR PRIIMA SVEČIUS

Kreiptis tiesiai i vilą AUDRONĖ, OSTERVILLE, CAPE COD, MASS. 02655. Tel. 428-8425, MRS. MARILJA JANSONAS.

Visi maloniai kviečiami atvykti i šią gražiausią ir didžiausią Cape Cod žalumynuos paskendusią lietuvišką pajūrio vilą.

JEI JŪS NORITE SIŪSTI
SIUNTINIŲ — DOVANAS Į LIETUVĄ IR
VISAS SOVIETŲ SĄJUNGOS DALIS

NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI ŽINOMOS
FIRMOS

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY,
Inc.

(Licensed by Vnešposyltorg)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA

Tel. (212) 581-6590
(212) 581-7729

1776 Broadway, New York, N. Y. 10019

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi maitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės; jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynės ir kitų daiktų.

Firma—skyriai atidaryti kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

- ALLENTOWN, PA. — 126 Tilghman Street HE 5-1654
- BALTIMORE, MD. — 1900 Fleet Street DI 2-4240
- BROOKLYN, N.Y. — 1536 Bedford Avenue IN 7-6465
- BUFFALO, N.Y. — 701 Fillmore Avenue TX 5-0700
- CHICAGO, ILL. — 1241 No. Ashland Avenue HU 6-2818
- CLEVELAND, OHIO — 1028 Kenilworth Avenue PR 1-0696
- DETROIT, MICH. — 11601 Jos Campau Avenue 365-6780
- FARMINGDALE, N.J. — Freewood Acres 363-0494
- HAMTRAMCK, MICH. — 11339 Jos Campau Avenue 365-6740
- HARTFORD, CONN. — 122-126 Hillside Ave. 249-6216
- JERSEY CITY, N.J. — 219 Montgomery Street HE 5-6363
- LOS ANGELES, CAL. — 107 So. Vermont Avenue DU 5-6550
- NEWARK, N.J. — 378 Market Street MI 2-2452
- NEW YORK, N.Y. — 78 Second Avenue OR 4-1540
- PHILADELPHIA, PA. — 631 W. Girard Avenue PO 9-4507
- RAHWAY, N.J. — 717 W. Grand Avenue 381-8997
- ROCHESTER, N.Y. — 558 Hudson Avenue 232-2942
- SO. BOSTON, MASS. — 396 W. Broadway AN 8-1120
- SOUTH RIVER, N.J. — 46 Whitehead Avenue CL 7-6320
- SYRACUSE, N.Y. 13204 — 515 Marcellus Street 475-9746
- TRENTON, N.J. — 1152 Deutz Avenue EX 2-0306
- UTICA, N.Y. — 963 Bleecker Street RE 2-7476

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYNS MODERNIOS KOPLYČIOS

DIRVOS NOVELĖS KONKURSAI

TEMA. Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

ILGIS. Novelės ilgis neribojamas.

LAIKAS. Paskutinė rankraščiui įteikti data: 1969 metų spalio 1 d.

ADRESAS RANKRAŠČIAMS SIŪSTI: Dirva, Novelės Konkursas, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.

PARUOŠIMAS. Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti paruošti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slaptyvardžiu. Tas pats slaptyvardis užrašomas ant pridėdamo voko, kuriame užlipinamas raštelis su autoriaus tikrąja pavarde, adresu ir telefono numeriu. Vokas nebus atidarytas, jeigu ant jo bus pažymėta: nelaimėjus — neatplėšti.

SĄLYGOS. Laimėjusiam autoriui 300 dolerių premija bus įteikta 1969 m. Konkurso skelbėjas turi teisę premijuotąją novelę be papildomo atlyginimo spausdinti Dirvoje atskiru leidiniu ar novelių rinkinyje. Autorius gali premijuotąją novelę spausdinti antruoju leidimu.

NEPREMIJUOTIEJI RANKRAŠČIAI grąžinami jų autoriams arba paliekami naudotis konkurso skelbėjui atskirai sutartomis sąlygomis.

JURY KOMISIJA sudaroma iš trijų asmenų. Ji visai nepriklausomai paprasta balsų dauguma sprendžia, kas premijuotina ir kas rekomenduotina spausdinti. Jeigu komisija nuspręstų, kad nė viena jai pateikta novelė nepremijuotina, premija tais metais neskiriama ir perkeliama į ateinančius metus.

Mecenatas — SIMAS KAŠELIONIS.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Licenzijuota lietuvių įmonė, registruota U. S. Department of Justice

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE

2608 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. — Tel. WA 5-2787

2501 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. — Tel. WA 5-2737

3333 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. — Tel. 254-3320

DIDELIS PASIRINKIMAS medžiagų ir visų kitų Lietuvoje pageidaujamų prekių labai prieinamomis, žemesnėmis negu kitur kainomis.

KREIPKITE į mūsų vienintelę Chicagoje lietuvių įstaigą, turinčią teisę SAVO VARDU siųsti siuntinius tiesiai iš Chicago į Lietuvą.

Vedėjai: E. ir V. ŽUKAUSKAI

SIBIRO TREMTINĖS UŽRAŠAI...

Stefanija Rūkienė, VERGIJOS KRYŽKELIUOSE. Viršelio aplankas Algio Mulio. Ilustracijos tekste Vidos Stankuvienės. Knyga 444 puslapių, kaina 5 dol.

Stefanija Rūkienė šiuos savo užrašus skiria Sibire žuvusiems ir mirusiems lietuviams. Tai antkapis jų nežinomiems ar jau baigiantiems nykti kapams...

DIRVA

6907 Superior Ave.
Cleveland, Ohio 44103

Siunčiu dol. pinigais/čekiu, už kuriuos prašau atsiųsti:

..... egz. Stefanijos Rūkienės "Vergijos kryžkeliuose" (paprastais viršeliais su aplanku), kaina 5 dol.

Mano adresas: (pavardė ir vardas)

..... (namo numeris ir gatvė)

..... (miestas ir valstybė, zip Nr.)

TOKIU TEMPU STATANT...

(Atkelta iš 1 psl.)

cialistinio kaimo gyvenvietes, reikia pastatyti apie 250 tūkstančių individualių ir apie 80 tūkstančių visuomeninių, iš viso 330 tūkstančių namų-butų. Reikia, kad jau ateinančio penkmečio pradžioje būtų kasmet statoma apie 11-12 tūkstančių namų-butų".

Šitaip pagreitinus, užsimojimas būtų įvykdytas per 30 metų, iki šio šimtmečio pabaigos. Bet turėtų būti ne tik planai padvigubinti, o ir statyba dar daugiau užplanus paspartinta. Šiemet, pavyzdžiui, užplanuota tik pusė to, kiek, anot Vazalinsko, reikia. Būtent, 6000 namų. Bet tai dar nereikia, kad tiek bus ir pastatyta. Praėjusiais metais apie tas statybas viename Maskvos laikraštyje rašė K. Kairys, tokio paties rango pareigūnas, kaip ir Vazalinskas. Kairys rašė, kad statybininkai toli gražu nepastato tiek, kiek planuose numatoma. Tada jis kalbėjo ir apie planus tik iki 4000 tesiekiančius, bet ir tie tada buvo tik apie 44% teįvykdyti. Į planą įrašyti 11 ar 12 tūkstančių namų vietoj keturių ar šešių tūkstančių nesunku, bet nuo tokio įrašymo nei statybininkų skaičius padidėja, nei statybinių medžiagų daugiau pasigamina. O kaip tik dėl tų dalykų stokos planai ir neįvykdomi, vienkemių keitimas "socialistiniais kaimais" negreitėja.

V. Vazalinskas minėjo ir virtinę kitų aplinkybių, dėl kurių greičiausia nepasiseks visus Lietuvos vienkemių išnaukinti ligi šio šimtmečio pabaigos, jeigu tas naikinimas ir nesusitrukdytų. V. Vazalinskas mato, kad

"Kaimo pertvarkymo klausimas nebus galutinai išspręstas, jei tik vietoje senos vienkiemio trobos pastatysime naują, kad ir geresnę, kad ir gyvenvietėje... Reikia, kad naujoje gyvenvietėje būtų sudarytos geros gyvenimo ir buities sąlygos. Todėl teks kaimo gyvenvietes statyti kompleksiskai, kartu su gyvenamaisiais namais jose reiks pastatyti daug kultūros namų, mokyklų, vaikų darželių - lopšelių, parduotuvių, valgyklų, pirtų, buitinio gyventojų aptarnavimo kombinatų ir kitų pastatų. Gyvenvietėse reiks įrengti kanalizaciją, vandentiekį, sutvarkyti esamas ir nutiesti naujas gatves, šaligatvius... Reikės taip pat

statyti ir gamybinius pastatus. Tad kuo toliau, tuo daugiau kaimo statyboms reikės lėšų, medžiagų, mechanizmų, specialistų, projektavimo ir rangovinių organizacijų pajėgumo".

Teigiamas reiškinys, kad gyvenviečių reikalo tvarkytojai, kaip ir vienkemių gyventojai, sutaria laikytis priežodžio "Jeigu jau jot pragaran, tai bent geru žirgu". Šiuo atveju tai reiškia -- jeigu jau eit ton "socialistinėn gyvenvietėn" tai tegu bent bus gerai įrengta... O kol to nėra, visai nesiskubina griauti vienkemių. Tik laikas juos negailestingai griauti, o valdžia neduoda medžiagų nei palopyt. Tačiau gyvenimas gali perversi netrukus leist bent dalį vienkemių dar ir palopyt. Sovieto Vilniuje tuo reikalu priimtas ilgas nutarimas turi daug žodžių, bet neturi nieko, kas užtikrintų, kad Vazalinsko nupieštas gyvenvietės paveikslas virstų tikrove net ir dabartinės jaunosios kartos gyvenime. (ELTA)

PREKIAUJA EGZAMINAI

Iš Rygos gauta informacija ne vieną galėjo nustebinti. Ten keli žymūs universiteto profesoriai buvo nubausti sunkiom kalėjimo bausmėmis už tai, kad studentams užpinigus pardavinėjo egzaminų klausimus.

Aišku, tokie dalykai vyksta ne vien okupuotoje Latvijoje ir Sovietijoje. Su egzaminais sukčiaujama ir kitur. Bet daug kam nuostabu tai, kad prie komunistinio režimo jauni studentai gali turėti 250 rublių papirkti egzaminatoriams.

MOKINIŲ LAIKRAŠTĖLIAI

Kanados L.B. švietimo komisija, norėdama paskatinti liuanistines mokyklas leisti mokinių laikraščius, pernai rudenį nutarė mokykloms už kiekvieną išleistą laikraštį iki 100 egz. mokėti po 25 dol., o daugiau kaip 200 egz. po 40 dol. Kol kas tam žygiui mažai mokyklų susigundė, tik Toronto Maironio mokykla ir liuanistiniai kursai Montrealyje. Pradžioje ir tos dvi mokyklos, bent mokiniai neparodė didelio susidomėjimo, bet, kai vienas numeris išėjo ir mokiniai pamatė savo arba sa-

vo draugų straipsnius, visiems mokiniams kilo entuziazmas rašyti, laikraštį leisti. Užtai gana greitai laiku Toronto Maironio lit. mokykla išleido kitą numerį, o 8 skyriaus mokiniai (mokykla yra 10 skyrių) dar atskirai savo laikraštį. Aštunto skyriaus mokiniai išleido nedidelį kiekį, popierį naudojo mokyklos, už tai už gautus iš švietimo komisijos 25 dol. nupirko laikraščio bendradarbiams liuanistinių knygų: Maironio raštus ir kitokių. Montreolio liuanistiniai kursai, išleisdami didelį kiekį savo laikraščio, jį platino per Vasario 16 d. minėjimą, o Toronto Maironio lit. mokykla savo antrą numerį platino per Motinos Dienos minėjimą. Tokiu būdu populiarino savo mokyklas, kėlė jomis pasididžiavimą ir turėjo ekonominės naudos: prisirinko aukų, neskaitant iš švietimo komisijos gautų 40 dol.

Aišku tų laikraščių redakcijos kolektyvą sudaro patys mokiniai, mokytojo prižiūrimi.

Iš tokių laikraščių yra didelė nauda. Jei mokiniai diktantų ir kitų mokyklos rašto darbų nemėgsta, tai rašyti savanoriškai į tokių laikraščių dauguma entuziastiškai griebiasi. Jei mūsų jaunimas liuanistikos spaudos nemėgsta skaityti, tai tokių laikraščių mielai skaito, savo žodžingumą didina. Gaudasi toks pat mokymasis, koki darėm savo mokyklose, tik čia savanoriškas paralėlis, dvigubas to paties darbas. Tai gi dviguba ir nauda. Be to, tam tikrais atvejais kaip Toronto Maironio mokyklos 8 skyr., galima paremti liuanistą spaudą ir kartu mokinius apdovanoti liuanistomis knygomis, pratinant juos jas paskaityti. Pagaliau, platinant tokius laikraščius kokių minėjimų progomis arba prie bažnyčių, galima šiek tiek pasidaryti pinigų, kuriuos gali-

ma sunaudoti arba mokyklos reikalams arba paremiant liuanistą spaudą ir apdovanojant laikraščio bendradarbius liuanistomis knygomis. Vėl dviguba nauda. Todėl turėtų visos liuanistinės mokyklos tokius laikraščius leisti. Tokiu būdu ne vienas jaunuolis-ė gal bus pripratintas ir į liuanistą spaudą rašyti, kai pa-

L. Tamošauskas

HELP WANTED MALE

BORING MILL PLANERS DIE MAKERS

Overtime. Top rate. Must be journeyman. Full benefits.

Scotten Die & Machine
3545 SCOTTEN DETROIT, MICH.
(61-66)

JOURNEYMAN TOOL & DIE MAKER

Must be able to set up work from Blue Prints & Close Tolerance.

Day steady work.

For Interview

CALL 313-566-4658 — TROY, MICH.
9 a.m. to 5 p.m. (55-61)

WANTED AT ONCE JOURNEYMEN WOOD PATTERN MAKERS WOOD MODEL MAKERS Day work. Steady work. Good rates. Fringe benefits. LEE INDUSTRIES INC. 25037 West Warren Dearborn Hts., Mich. (60-66)

EXPERIENCED LATHE HANDS

Top Journeymen rates.

No card required.

Excellent fringe benefits. Day shift. Press Automation Systems U.S. 3840 E. Outer Drive Detroit, Mich. (313) 366-7640 (58-65)

LINEMAN GROUND MEN DIGGER OPERATOR FORMEN

Needed for new electrical distribution crews. All above must be experienced and A-1. Show up corner of Dort and Bristol in Flint. Phone 616-893-0331. Bay City, nights, or 616-853-2255, Ravenna, days.

Kent Electric Co. RAVENNA, MICH. (55-61)

EXPERIENCED TOOL MAKERS

PRECISION GRINDER HANDS

Must have job shop experience. Steady work, top rates, day shift. MIDWEST GAGE COMPANY INC. 3536 Gembritt Circle Kalamazoo, Mich. (55-64)

WANTED AT ONCE LATHE OPERATOR

Must be able to set up work from Blue Prints & Close Tolerance.

For Afternoon Shift.

Steady work and overtime.

LEAR SIEGLER

8601 Epworth Detroit, Mich. (313) TL 7-6100 An Equal Opportunity Employer (58-67)

MODEL MAKERS

(Plaster and Pine)

DRAW DEVELOPMENT

AND

KELLER AIDES

All benefits including profit sharing.

Call (313) 294-1620

BINDERLINE

DEVELOPMENT

33100 FREEWAY DRIVE

ST. CLAIR SHORES, MICH. (59-65)

FOREMAN

For cold heading plant. Must be able to supervise men, products and set-ups on special products.

For Interview

CALL 313-566-4658 — TROY, MICH. 9 a.m. to 5 p.m. (55-61)

K. Brazdžionytė, Lietuvių Televizijos programoje Chicagoje, skambina pianinu.
M. Nagio nuotrauka

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAZEIKA & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRY'S MODERNISKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

AMERIKOS LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBAS

6835 Superior Ave. Telef. 391-1143
Cleveland, Ohio

Kviečia visus tapti klubo nariais.

Palaikydami Klubą — kartu paremsime Clevelando lietuvių organizacijas.

Penktadieniais galima vaišintis bulviniais blynais, dešromis, virtiniais ir kepta žuvimi. Kitomis dienomis įvairūs kiti valgiai.

Visi susitinkame Lietuvių Klube!

DAINUOJANTI ŽYMANŲ ŠEIMA

KONCERTUOS CLEVELANDE RUGSĖJO 27 DIENĄ

DIRVOS RENGIAMAME VAKARE

ISVYKSTA Į STOVYKLĄ

Neringos ir Pilėnų tuntų skautės-tai šį savaitgalį išvyksta į Kanadą vasaros stovyklai. Stovykla u s i m e Tėvų Pranciškonų stovyklavietėje, New Wasaga, Ontario. Abiejų tuntų vadovai ir visos skautės bei skautai reiškia nuoširdžią padėką Tėvams Pranciškonomams, ypatinai Tėvui Pauliui Baltakiui, OFM, už leidimą pasinaudoti stovyklaviete. Stovyklos kapelionu sutiko būti Tėvas Rafaelis Šakalys, OFM, kuris tuo laiku atostogaus Wasagoje.

Važiuoja gan gražus būrys jaunimo, viso 65 skautės-tai, 9 vadovai ir net 4 šeimininkės. Neringos tuntui stovykloje vadovaus tunt. s. Nijolė Kersnauskaitė, Pilėnų tuntui tunt. Alb. Meilus. Taip pat važiuoja Vytautas A. Staškus, L. K. Mindaugo d-vės globėjas, kuris rūpinsis bendrais visos stovyklos reikalais.

Stovyklos oficialus atidarymas — rugpiūčio 3 dieną, 7:30 v. vakaro. Didysis stovyklos laužas — rugpiūčio 9 dieną, 9 v. vakaro.

Kviečiame visus kas tik galėtų ir norėtų aplankyti mus stovykloje. Pasiiekti stovyklą reikia važiuoti sekančiais: iki Toronto — Queen Elizabeth Way, nuo Toronto važiuoti 500 North iki Barrie ir nuo Barrie 27 keliu iki Elmvale, nuo Elmvale važiuoti 92 keliu iki Wasaga Beach.

Svečius ir tėvelius lauksime, priimsime ir skaniai pavaišinsim.

Iki pasimatymo stovykloje! (S)

PAGERBĖ ŠIMTAMETĖ LIETUVĖ

Ona Rozgaitienė, kuriai šestadienį suėjo 100 metų amžiaus, buvo ypatingai pagerbta Ohio gubernatoriaus Rhodes laišku ir Ohio Senato adresu. Tas padaryta senato atstovo Ronald M. Mottl, rūpesčiu. O. Rozgaitienė atvyko iš Lietuvos prieš I Pas. karą, tapo Amerikos piliete 1917 metais ir čia išaugino 10 vaikų. Jos globėju yra sūnus Pranas.

• Mirė. Martinas Kazėnas (Kazen), 19530 S. Lake Shore Blvd., Euclid, vertėsis namų statyba, palaidotas Knollwood kapinių krematorijoje ketvirtadienį.

• Dail. Romo Viesulo grafikos paveikslų galima įsigyti Clevelande pas L. Gailiusienę, 1829 Lampson Rd., Cleveland, Ohio 44112, tel. 481-2164.

Clevelandietis E. Stepas, Balso skyr. pirmininkas, šiuo metu atostogauja Europoje, aplankė Vasario 16 gimnaziją, Nuotraukoje vėliau aikštelėje prie žemėje dekoruoto Vyčio. Nuotraukoj iš kairės: kun. V. Kaleckis iš Michigano, gimnazijos kuratorijos reikalų vedėjas V. Bartusevičius, E. Stepas ir tėvas A. Bernatoniš.

Dainuojanti Žymantų šeima iš 9 asmenų yra davusi visą eilę koncertų amerikiečiams ir lietuviams. Ji koncertavo Chicago Tribune bankete, American Women Federation suvažiavime Chicagoe, Midwest American Club Presidents suvažiavime, gi kai 1968 m. pirmą kartą pasirodė New Yorko lietuviams, tai milžiniška salė nepajėgė visų lietuvių sutalpinti. Gražiai prisimena jų koncertą ir Chicagos lietuvių, kai Jaunimo Centro didžioji salė buvo sausakimšai užpildyta publikos. Dainuojanti Žymantų šeima duos progos pasigėrėti jų išpildoma programa ir Clevelando lietuviams, rugsėjo 27 d. Dirvos rengiamame vakare. Nuotraukoje dalis šeimos koncerto metu New Yorke.

• SLA 14 kuopos narių eilinis susirinkimas įvyks rugpiūčio 3 d., sekmadienį, 12 val., Lietuvių salės svetainėje.

• Prieš atnaujindami savo namų ar automobilių draudimus, palyginkite savo mokesčių paskambindami V. Giedraičiui tel. 944-6835.

• Apdraudus reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

• Lithuanian Village, Inc. metinis akcininkų susirinkimas įvyks š. m. rugpiūčio 22 d., 7 v. v., Lietuvių salėje.

Darbotvarkėje: valdybos apyskaitinis pranešimas, direktorių rinkimas ir įvairūs klausimai.

REIKALINGOS MOTERYS DARBUL

MOTERYS visokiam dirbtuvės darbui, pradedant 7 ryto iki 3:30 po pietų, ir nuo 3:30 iki vidurnakčio. Svarus, nuolatinis darbas. Dirbtuvė prie CTS Rapid stoties. The Apex Paper Box Co., 2716 E. 79th St. (60-62)

Can you measure up as a DEPUTY SHERIFF

Jail Security Officer
Good opportunity and future in the Cuyahoga County Sheriff's Department.

21-45. Good Health. 5'7" weight proportionate. Uniform, equipment, and training furnished.

Call 771-0660, Ext. 304 for Interview or visit Sheriff Ralph E. Kreiger at the County Fair August 11-17th

LIETUVIŠKOS SKAIDRĖS MOKYKLOMS

KLB švietimo skyriaus mokslo priemonių komisija paruošė naują seriją skaidrių (slides) tema "Lietuvių tautiniai drabužiai". Šiai temai skaidres paruošė dailininkai Anastazija ir Antanas Tamošaitiai. Visos skaidrės yra spalvotos. Tautinių drabužių piešinius yra padaręs dail. A. Tamošaitis iš originalių lietuviškų drabužių, kuriuos jis pats surinko visoje Lietuvoje. Dail. A. Tamošaitienė išaudė tautinius drabužius įvairių Lietuvos apylinkių, kurios minimos skaidrėse. Šia tema yra 35 skaidrės. Jos yra mokomoji ir archyvinė medžiaga. Dailininkai Tamošaitiai leido šias skaidres naudoti lietuvių švietimo reikams nemokamai.

Gauta naujų skaidrių iš Palangos, Vilniaus, Kauno ir Trakų. Buvu-

siose temose kaikurios skaidrės pakeistos naujesnėmis. Skaidrių skaičius temose paliktas tas pats. Keičiant skaidres teko pakeisti ir skaidrių numerį temoje. Dabar yra šios temos: Vilnius -- 70 skaidrių, Kaunas -- 63, Nėmonas -- 36, Pajūris -- 36, Laisvės kovose -- 16, Trakai -- 17, Vytautas -- 20, Voveraitės vaisės -- 12, Karaliaus obuoliai -- 11, Vilkas ir ėriukas -- 1, Lapės ir gandro vaisės -- 2, Ko trūksta (namas) -- 7, Ko trūksta (daiktai) -- 8, Ko trūksta (sniego senis) -- 9, Lapės -- 15, Ropės rovimas -- 9, Lietuvių tautiniai drabužiai -- 35. Iš viso -- 367 skaidrės.

Skaidres galima užsisakyti šiuo adresu: Mokslo Priemonių Komisija, 29 Raymond Ave., Toronto 9, Ont., Canada. (Taip ir čekyje įvardinti).

Skaidrių kaina -- 25 centai (kanadiškais) kiekviena. Už JAV dolerį dabar primoka apie 7 centus, t.y. JAV \$1 vertas \$1.07 kan. Už skaidrių persiuntimą tenka pridėti apie \$1.25 ir už amerikietiško čekio iškeitimą -- 50c. Skaidres galima užsisakyti atskiromis temomis arba išsirenkant specialų rinkinį. Pašto ir čekio iškeitimo išlaidas reikia pridėti prie skaidrių kainos.

Šiuo metu yra ruošiamą nauja tema "Lietuvių dailininkų darbai". Ruošia dail. V. Vizgirda, kuris anksčiau buvo davęs daug spalvotų skaidrių iš Vilniaus ir Trakų.

Dabar skaidres naudoja virš 20 lituanistinių mokyklų.

KLB švietimo skyriaus mokslo priemonių komisija

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

RUGPIŪČIO 10 D. Amerikos Lietuvių Piliečių Klubu gegužinė St. Joseph parke, White Rd.

RUGPIŪČIO 17 D. SLA 136 kuopos gegužinė dr. Mačio sodyboje.

RUGSĖJO 7 D. Tautos šventės minėjimas ir Lietuvių Diena. Nauj. parapijos salėje. Rengia LB I ir II apylinkės.

RUGSĖJO 6 ir 7 D. Ilonos Peterienės tapybos kūrinių paroda Čiurlionio ansamblio namuose.

RUGSĖJO 27 D. Dainuojančios Žymantų šeimos koncertas. Vakara rengia Dirva.

SPALIO 5 D. Madų paroda. Rengia Korp! Giedra.

SPALIO 12 D. Tėvynės Garų radijo 20-ties metų sukakties minėjimas.

SPALIO 18 D. Rudens balius -- abiturientų pristatymas visuomenei. Rengia LB Ohio apyg. jaunimo sekcija.

SPALIO 25 D. Lithuanian Village Bendrovės metinis balius - koncertas.

* SPALIO 26 D. Bruno Markaičio koncertas Nauj. parapijos salėje.

LAPKRŪČIO 29-30 D. Balso 25 metų sukakties minėjimas. Rengia Balso Clevelando skyrius.

BURNERS

Experienced for operating electric-eye machine and straight line. Over-time, steady, day shift, all company benefits.

ALLAN UNITED STEEL

26400 Richmond Rd., Bedford Hts., Ohio (60-62)

FEMALE

ATTENTION! NURSE

RN's Full Time Positions open. All shifts. 238 bed geriatric facility. Excellent salary. contact Nursing office, Forest Hills Nursing Home, 268-3800. An Equal Opportunity Employer (54-61)

SEWING

Merrow and Zipper Operators

EXPERIENCED ONLY 1ST AND 2ND SHIFTS

ROGERS FASHIONS, Inc. (Formerly Alex Brown, Inc.) 6116 Broadway 4th Floor Cleveland, Ohio (58-61)

Naturally
SUPERIOR SAVINGS
Main Office: SINCE 1909
798 EAST 185th STREET
6712 SUPERIOR AVENUE
13515 EUCLID AVENUE

HOME and REMODELING LOANS
INSURED SAVINGS

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai. 35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
361-1763

936 East 185th Street
531-7770

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• **Stefanijos Rūkienės** "Vergijos kryžkeliose" prisiminimų tęsinys atskira knyga, pavadinta "Grįžimas į gyvenimą", šiuo metu Vilniaus spaustuose renkamas ir ruošiamas spaudai. Knygų rinkoje pasirodys ateinančią žiemą. Greta to, iš abiejų Stef. Rūkienės lietuviškai parašytų prisiminimų tomų numatyta paruošti vieną ištisinę knygą ir išleisti ją anglų kalba, kad su Sibiro tremtinių išgyvenimais galėtų susipažinti žmonės, kuriems prieinama anglų kalba. Angliškai laida, be abejo, bus labai reikšmingas ir reikalingas informacinis leidinys, kurio paruošiamieji darbai jau pradėti.

CAPE COD

MINEJIMAS VILOJE AUDRONĖ

Ir šiais metais kaip ir per eilę metų liepos 22 d. viloje Audronė Cape Cod buvo specialiai atžymėta ir pagerbta Vardo Dienos proga Marija Jansonienė tos vilos savininkė ir svečiai Marija Stakienė iš Chicago ir Marija Mikutavičienė iš N. Y. Taip pat į minėjimą buvo įjungta ir inž. Antano Novickio garbingo 75 amžiaus sukakties paminėjimas, nes

p. Novickis jau dešimt metų iš eilės kasmet praleidžia savo atostogas viloje Audronė. Be to, paminėta ir naujausio šeimos nario anūko Ričarduko išleistuvės, nes jis praleidęs dvi savaites prie pamiltos jūros krantų ir Cape Cod kurorte grįžta vėl į Pocono kalnus.

Visos tos progos buvo specialiai atšvestos iškilminga vakariene prie žvakių šviesos su užkandeliais ir specialiais pastiprinimais. Buvo pasakyta kalbų ir padėklamuota lietuviškos poezijos, dalis jų net specialiai tai progai parašyta Rutenio, Novickio ir kt.

Poeziją skaitė labai įsijausdama ir vakarui vadovavo dail. A. Merker iš N. J.

Buvo įteikta visiems solenizantams simbolinės dovanėlės, o p. Merker įteikė p. Novickiui ir jo ponai savo naujai sukurto kūrinius. Dargi buvo daug asmeninių dovanų, sveikinių net iš tolimos Australijos.

Dalyvavo: kun. V. Martinkus iš R. I., kun. Petrauskas iš N. Mexico, p.p. Meiiliūnas, Mikutavičiai, dr. Kazakevičius, žukai, inž. A. Novickis, inž. Laucevičius, inž. Mačiūnai iš N. Y., p.p. M. Stakiai, dr. Zabinai, Raudoniai, Bričkienė, Kliorės iš

Amerikos Lietuvių Tarybos Kongresui, įvykstančiam Detroite 1969 m. rugpjūčio 30 - rugsėjo 1 d., ALT Biure svarstomi pasirengimo kongresui reikalai. Iš kairės Naujienų redaktorius Alg. Pužauskas, ALT vicepirmininkas J. Jasaitis ir ALT pirmininkas inž. E.A. Bartkus. V. Noreikos nuotrauka

Chicago, Ill., p.p. Merker, Ramona ir Vilija Bakšytės, Rasa Pociūtė iš N. Jersey, p.p. Vizgirdai iš Bostono, p. G. Kaneb iš Osterville ir kiti, kurių pavardės negalėjau išskaityti iš dovanų sąrašo.

Vakaras praėjo labai smagiai atžymint iškilnius momentus solenizantų gyvenime pažymint, kad vilos savininkė ne tik meninė kulinarijos srityje, bet yra sukursi daug aliejinių kūrinių, kurie puošia vilos sienas, o inž. Novickio gyvenimas toks šakotas ir įvairus ir spalvingas, kad ir didelių knygų tomus būtų galima prirašyti.

Labai sumaniai ir įdomiai visam vakarui vadovavo dail. p. A. Vitkauskaitė-Merker. (d)

CHICAGO

• Regina Česaitė ir Eduardas Modestavičius susituokia ši šeštadienį, rugpjūčio 2 d., Chicagoje, švč. P. Marijos Gimimo bažnyčioje, 2700 W. 69th St. Sutoktuvės įvyksta 3 val. p. p. Vaisės 7 val. vak. St. Nicholas salėje, 4501 West 103rd St., Oak, Lawn, Ill. Abu jaunavedžiai yra savo aktyvumu gražiai pasireiškę Korp! Neo-Lithuania filistariai. Daug šviesių ir laimingų metų linkime jaunavedžiams.

• Jonas Kavaliūnas, JAV LB švietimo Tarybos pirmininkas, intensyviai dirba organizuodamas lituanistinių mokyklų mokytojų studijų savaitę Dainavos stovykloje ir rūpinasi studijų savaitės sukviešti kuo daugiau jaunosios kartos mokytojų. Trečioji mokytojų studijų savaitė įvyks 1969 m. rugpjūčio 17-24 d. Dainavoje.

• Povilas Žumbakis šį pavasarį baigė mokslus ir įsigijo advokato diplomą. Advokatas Žumbakis šiuo metu ruošiasi "Bar'o" egzaminams.

DETROIT

PAVERGTŲ TAUTŲ MOTORKADA

Pavergtų tautų motorkadoje liepos 12 d. greta kitų pavergtų tautų dalyvavo ir lietuviai.

Lietuvius suorganizavo ir vadovavo Rimas Sukauskas (atstovas pavergtų tautų komiteto) ir Kazys Veikutis, DLOC pirm.

Iš visų pavergtų tautų dalyvavusių motorkadoje gausingiausi buvo ukrainiečiai. Po jų sekė lietuviai. Lietuvių grupėje dalyvavo ir "Aušros" lituanistinė mokykla, suprasdama, kad reikia jaunimą pratinti dalyvauti lietuviškame gyvenime iš mažens, tad suorganizavo grupelę iš mokytojų ir

mokinių, ir šioje motorkadoje gražiai pasirodė.

Grupelėje dalyvavo mokyklos vedėjas Vladas Pauža, mokytoja Stefa Kaunelienė, mokiniai: Juozas Račiukaitis, Regina Juškaitė, Verginija Pranėnaitė, Rožytė Buhagiar, būsimoji mokinė Aušrelė Crose ir mokyklos globėjas klebonas kun. Vladas Stanevičius.

Po motorkados buvo trumpas mitingas prie veteranų salės. JAV kongreso narys J. D. Dingell padėjo vainiką už žuvusius dėl laisvės. Salėje ukrainiečių ansamblis išpildė koncerto programą.

Kalbas pasakė: JAV kongreso narys J. D. Dingell, gubernatoriaus atstovas, mero atstovas ir kiti. Buvo priimta atitinkama rezoliucija. Salėje buvo 220 žmonių ir scenoje stovėjo išstatytos pavergtų tautų vėliavos.

MIRĖ ALFONSAS PUTNA

Po ilgos ir sunkios ligos liepos 15 d. Detroite mirė Alfonsas Putna. Po gedulingų mišių šv. Antano bažnyčioje liepos 19 d. palaidotas Holy Sopolchre kapinėse.

A. a. Alfonsas Putna buvo gimęs 1911 m. liepos 17

d. žemaitkiemio valsč., Ukmėrgės apskr. Karinė tarnybą atliko 1-me Gusarų DLK Jonušo Radvilos pulke. Amerikoje išgyveno 20 metų ir dirbo Fordo automobilų fabrike. Lietuvoje liko: motina Konstancija, žmona Paulina ir brolis Pranas. Laidotuvėmis rūpinosi pusbroliai Kazys Gogelis ir Jonas Putna.

DAINAVOS ŠVENTĖ

Tradicinė Dainavos šventė šventė liepos 3 d. prasidės 11 val. pamaldomis.

Šv. Mišias atnašaus dr. P. Celiečius.

Automobilių pastatymą tvarkys ir įvažiavimo mokestį rinks jūrų šauliai, vadovaujami Mykolo Vitkaus. Svetainės komisija ruošiasi ir užtikrina, kad valgykloje maisto visiems pilnai pakaks ir iš namų atsivežti nėra reikalo.

A. Grinius

MŪSŲ VERSLININKAMS ŽINOTINA

Vienas amerikiečių laikraštis paskelbė žinutę apie negropasitraukimą iš atsakingų pareigų Small Business Administration Washington, užvardintą "Negro Pruit quits".

Mano turima oficialė informacija rodo, kad SBA pagal istatus įsteigta smulkiesiems prekybininkams ir pramonininkams padėti patarimais ir pinigais. Negrų ir mažųjų pagalba ten neišvardinta. Jai vadovauja prezidento su kongreso sutikimu skirtas administratorius, kuris pasiskiria sau pagalbinius ir skyrių vedėjus. Jų Wa-

shingtone yra 23 ir daugiausiai po du atsakingų pareigūnų atskirose vietose: Bostone, Chicago, Clevelande, Detroite, Los Angeles, New Yorke ir kitur. Pruito pavadėdė ten nėra, nes mano turimoji informacija yra sudaryta dar 1968 m.

Tas laikraštis sako, kad Pruitas buvęs prezidento skirtas SBA administratoriaus padėjėjo pareigoms eiti, vienoj vietoj sakoma, "negrų kapitalizmui" padėti ir, kitoj vietoj sakoma, "mažųjų programai" vykdyti. Kaip ten ir bebūtų buvus, laikraštis matyti neatskyrė negrų mažumos nuo visų mažųjų problemos.

Sakytas laikraštis sako, kad SBA esą 1968 m. davusi 1500 ypatingų paskolų mažumoms ir numatyta jų 400 duoti 1969 m. Pruitas kritikavo prezidentą, kad jis nedavęs reikiamo parėdymo duoti tam reikalui daugiau pinigų ir paskolas skirstyti liberaliau. Bet tat yra kongreso biudžetinis ir bankinės organizacijos kreditų politikos reikalas.

Tačiau lietuvių verslininkams žinotina, kad tokia ypatingų patarimų ir ypatingų paskolų ištaija egzistuoja. Juk praeityje kaikurie mūsų verslininkai susibankrutavo, susitaupe savo darbu keltą tūkstančių ir neturėdami ypatingų prekybos ar pramonės kreditų.

(mk)

Vilos Audronė dalis svečių Marijos Jansonienės pagerbimo pobūvyje. Iš kairės: kun. Martinkus, Balso pirm., anūkas Ričardas, Marija Stakienė, Marija Jansonienė, Marija Mikutavičienė, inž. A. Novickis, G. Kaneb ir E. Vizgirdienė. Ant sienos kabo M. Jansonienės pieštas paveikslas.

Brangiam Kolegai

Provizoriui

JONUI MAKASKIUI

mirus, jo mielai žmonai STEFANIJAI, dukteriai ILONAI, anūkei, žentui GIEDRIAMS reiškiamo gilią užuojautą ir kartu liūdime

Steponas Nasvytis
ir
Kazys Mažonas

Brangiai motinai

A. A.

MARIJAI BISKIENEI

mirus, sūnų GEDIMINĄ BISKĮ, jo šeimą ir artimuosius nuoširdžiai užjaučiame

ALT S-gos Cicero Skyrius

WANTED AT ONCE

1ST CLASS

CABINETMAKERS

WOOD WORKING
MACHINE
OPERATORS

TO SET UP AND OPERATE

STOCK CUTTER
AND RIP SAWYER

MITRE SAWYERS

Must be able to read Blue Prints.

Experienced. Long range program, steady future, top wages and fringe benefits, pension plan.

WEBER SHOWCASE
& FIXTURE CO.

Division of Walter
Kilde & Co., Inc.

1340 Monroe, N. W.
Grand Rapids, Michigan

An Equal Opportunity Employer
(58-64)

Pavergtų Tautų savaitėje liepos 12 d. Detroite įvyko paradas. Nuotraukoje Aušros mokyklos atstovai dalyvavę žygyje. Iš kairės mokinys Juozas Račiukaitis, mokytoja Stefanija Kaunelienė, mokyklos vedėjas Vladas Pauža, mokinė Regina Juškaitė, mokinė Virginija Pranėnaitė, mokyklos globėjas kun. klebonas Vladas Stanevičius. Jauniausios dalyvės Aušra Crose ir Rožytė Buhagiar. Nuotraukoje trūksta mokyklos nuolatinio rėmėjo Vinco Tamošiūno. Edvardo Vasiliausko nuotrauka